

הישיבה השלוש-מאות-ותשעים-וארבע של הכנסת השתים-עשרה

יום שני, ד' באדר ב' התשנ"ב (9 במרס 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 18:05

א. דברי יושב-ראש הכנסת עם פטירתו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה

פועם באהבת ישראל. הלך מאתנו מנהיג ומפקד שידע להוליך את האנשים לקרב, אך באותו להט ובאותה אמונה ידע גם להוליקם אל השלום. חבל על דאבדין ולא משתכחין.

הכנסת שולחת את תנחומיה למשפחתו, לתנועתו, לחבריו, לידידיו ולמוקיריו. יהא זכרו ברוך.

הכנסת תקיים ישיבת אבל לזכרו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, בתום השבעה, כיום שני הבא.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה.)

היו"ר ד' שילנסקי:
הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

חברי הכנסת, נא לקום.

חברי הכנסת, מנחם בגין, אסיר ציון, לוחם לתקומת ישראל, חותר לשלום, המנהיג שזכה לראות בהתגשמות חזונו, איננו עמנו עוד. באשמורת הראשונה של הבוקר החזיר הוא את נשמתו לבורא.

נדם הקול שבישר את גאולת ישראל, שהרטיט לבבות והוביל את הנער, באור ובסתר, תוך הסתכנות והקרבה, כשלבנו

ב. הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ב – 1992*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, "ביום ההוא יגדל המספד בירושלים", כך ספד הנביא זכריה בחזונו למנהיג האומה העתיד להסתלק ממנה ערב הגאולה. וביום הזה יליוונו למנוחת עולמים בירושלים את אחד ממנהיגיה הגדולים של האומה, והמספד בירושלים גדול, גדול עד מאוד.

אני רוצה להודות לך, אישי יושב-ראש הכנסת, על כך שבחרת להביא את הצעת החוק שלנו, שלי ושל רעי ומפקדי חבר הכנסת מרדכי גור, הממ"ט ששחרר את ירושלים, חוק יום ירושלים, דווקא ביום הזה.

עיקרו של החוק הזה, שהוא בא לעגן בחוק, במלאות כ"ה שנים לשחרורה של ירושלים, לאחר מחצית היובל, את יום ירושלים, כיום חג; כיום חג של מדינת ישראל כולה, כיום חג ממלכתי, ולא רק כיום שבו הלב היהודי הפועם בירושלים יבטא את רגשותיו באופן ספונטני, ואולי כתוצאה מכך יהיה רק נחלת חלק מן האומה, סקטורים מיוחדים שבה.

כי ראויה ירושלים וראוי חגה להיקבע בלב האומה כיום חג של מלכות ישראל, ירושלים מקדש מלך עיר מלוכה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפני שעה קלה ליוונו את מנחם בגין בדרכו האחרונה למנוחת עולמים. בהתאם לאישיותו נערכה הלוויה על-פי הנוהג היהודי המקובל. המוני בית ישראל באו ספונטנית, עשרות אלפים, מכל שכבות הציבור. נשים, זקנים וטף צעדו קילומטרים רבים מסנהדריה להר-הזיתים. אלפים עשו את הדרך בריצה. הרצון היה לקיים לווייה יהודית, והיא הפכה לעממית. כפי שהאיש היה.

מנחם בגין נטמן לצד רעייתו עליזה, זיכרונה לברכה, מאחורי קברם של גיבורי האומה פיינשטיין וברוני, באדמתה הקדושה של ירושלים.

ממרומים נגזר, שהיה קבוע מראש להיום דיון בחוק ירושלים, העיר שבה ביקש מנחם בגין לנוח מנוחת עולמים, ירושלים עיר הקודש, ירושלים בירת הנצח של עם ישראל, שאותה הוא כה אהב.

אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת להביא את הצעת חוק תתחכ"ד – הצעת חוק יום ירושלים, התשנ"ב – 1992; ואחריו – שותפו להצעת החוק הזאת, חבר הכנסת מרדכי גור.

כשנת הכ"ה לשחרורה של ירושלים, וכדרך שפתחנו בהרהצות נסיים: "מעל פסגת הרהצות שלום לך ירושלים". אלפי דורות חלמו עליך, לזכות לראות באור פניך. והשכבה שנשבע המשורר: ירושלים, אני לא אזה מפה, ירושלים, יבוא בך משיח יבוא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת מרדכי גור.

מרדכי גור (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אי אפשר היום, כמובן, בלי הנימה האישית, שכן אנחנו חוזרים מבית-הקברות שעל הרהיזות, וכפי שכבר ציין חבר הכנסת חנן פורת, עמדנו כשערי העיר, וחנן רץ על הכביש הזה, וכאשר הגענו עם האוטובוסים לשם בצעם לא היה צורך אישי להתקרב אל הקבר, אפשר היה בהחלט להתבודד עם מנחם בגין, כאשר מצד אחד מלון "אינטרקונטיננטל", שמשם היתה לי הזכות לחת את הפקודה להסתערות לתוך העיר העתיקה, ולמטה אזור הקרבות, ומיד אחריו שער-האריות.

אינני יודע מה נכון בסמליות היסטורית ומה לא נכון, אבל סיפורי לחברי הכנסת, כשנסענו יחד באוטובוס, שיש לי הרגשה שאני ראינתי את מנחם בגין, ויזרנו לברכה, ראינו אחרון על ירושלים.

לוחמי גבעת-התחמושת עומדים להוציא עלון, עלון מיוחד לציון 25 שנה לשחרור ירושלים, ואני הטרחתי את מנחם בגין והצגתי בפניו שאלות מספר. כבר לא יכולתי לעשות את זה באופן אישי, פנים אל פנים, אלא הכתבתי שאלות מספר וקיבלתי תשובות — ולא יכולנו להעלות על הדעת שזה אומנם יהיה ריאיון אחרון — על החלטות ממשלת ישראל בקשר לירושלים; והיה למנחם בגין חלק נכבד בתהליך קבלת ההחלטה הזאת, ההחלטה המיידית על שחרור ירושלים, באותו יום רביעי.

ומכאן — לחוק. כאשר ידידי חנן פורת יום את הרעיון והציגו בפני — ואין זה סוד שרעיונו הפוליטי לא זהות — לא היה לי שום ספק שהיוזמה הזאת נכונה, גם נכונה וגם בזמנה, שכן החוק הזה בא לאשר ולאשש ולקבוע מציאות קיימת, מסורת שבאופן טבעי השרשה בעם, מאתו יום של שחרור ירושלים, כעודנו מנהלים את הקרבות, כבר נהרו אל רחבת הכותל המערבי אלפים ועשרות אלפים של אנשים, דרך שדות מוקשים. וכאשר ראיתי היום בהלוויה את הקהל הירושלמי מטפס על הבכּה ועובר את הקירות, והחילים עוזרים למטפסים, שמנסים להגיע שלא בדרך הרגילה — הרי הקשר בין עם ישראל, בין העם היהודי ובין ירושלים מקבל הוכחה שנה אחרי שנה, ואין עם אחר ואין דת אחרת אשר מתמצים בירושלים כמו העם היהודי. לא סתם הפך יום ירושלים למעשה לחג לאומי, בלי שהוכרז עליו. לכן, החוק המוצע בא לקבוע את הדבר הזה, על מנת שניתן יהיה לסייע לכל מי שירצה לחגוג.

אני מצטרף לתפילתו של חבר הכנסת חנן פורת, שאומנם נגיע ליום — ותאמינו לי, לא משנה לי אם בדרכו הפוליטית של חבר הכנסת חנן פורת או בדרך הפוליטית שלי — שבו ירושלים המשוחררת והמאוחדת והריבונית אומנם תהיה עיר של שלום. אין לי שום ספק שהחוק הזה, אשר יאמץ ויחוק את הקשר בין עם ישראל ובין ירושלים, יעזור לנו גם בכך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. בשם הממשלה ישיב סגן השר אברהם יודיגור.

החוק, בחמיצית, קובע שהכנסת מכריזה על יום כ"ח באייר כעל יום ירושלים, שיוחג מדי שנה בשנה כחג המדינה, וייקרא בשם "יום ירושלים".

החוק מעגן את המקרים שבהם היום הזה יחול כיום שיש, ואז יקדם ליום חמישי, וקובע שיום ירושלים יהיה יום בחירה ורשאי יהיה עובד לקחת יום חופש ביום זה, גם ללא הסכמת המעביד, ויחשב לו היום הזה כמניין ימי החופשה שלו.

החוק קובע שיהיו לימודים ייחודיים באותו יום, שמוקדשים ליום ירושלים, שתהיה עצרת מרכזית בירושלים, ופרטים נוספים, שבעיקרם יש בהם הקבלה ליום העצמאות. ובאמת, החוק הזה גם לקוח במתכונתו מן ההקבלה ליום העצמאות.

19 שנה לאחר יום העצמאות עמדנו בשערי ירושלים, העיר אשר בלבה חומה. ביום כ"ח באייר עומדות היו רגלינו בשערי ירושלים, ואני זוכר כמו היום את השעה הגדולה הזאת, שבה עומדות היו רגלינו בין הרהצות לבין הרהיזות, צופים לעבר ירושלים, חיילים בחטיבת הצנחנים, היטיב לבטא זאת יצחק רבין, אז רמטכ"ל מלחמת ששת-הימים, כשאמר שהצנחנים הרגישו שהם נוגעים הישר בלבה של ההיסטוריה היהודית. אני אומר בלשונו העתיקה: הרגשנו עצמנו כחיילים בחיילות של בית-דוד ערב גאולתה של ירושלים. ובאותה שעה, כשבשני טורים ירדנו מהרהצות ומהרהיזות אל שער-האריות ואל הרהיזות ושמענו את קולו של מפקד החטיבה מהדהד — "הרהיזות בידנו: אני חוזר ואומר: הרהיזות בידנו", ידענו שהרגע הזה כאילו לקוח מתוך התנ"ך. אבל טבעם של ימים גדולים שהם עלולים להישכח, ועל כן צריך לעגן, להפוך את החוויה הגדולה, התוססת, לגביש בחוק יום ירושלים.

אני מבקש לקצר בדברים ולאפשר גם למרדכי גור להוסיף, אבל זאת אומר: בעת המלחמה ידענו שכול ואלמון, ובהרהיזות, כדרך שהיום הטמנו את גופתו של מנחם בגין, שכל כך ציפה וחלם לגאולתה של ירושלים — "ולציון יאמר איש ואיש ילד כה", אחד הנולד כה ואחד המצפה לראותה — באותן שעות היתה עין אחת בוכה והשנייה צוחקת. "אז ימלא שחק פינו ולשונו רנה", "בשוב ה' את שיבת ציון", ועין דומעת לחברים שנפלו, לגיורא מפקדי, מפקד הפלוגה, שנפל ממש לידי, שם בהרהצות, בהרהיזות, לחברים אחרים מהצנחנים, מן הסירות, מחטיבת ירושלים.

ביטוי נפלא, שבו אני רוצה לסיים, מצאתי לכך כשירוי של אוהב ירושלים יצחק שלו. הוא מתאר את דמותה של ירושלים ואומר: "כאיש המדבר באשה אדבר בך העיר נכבדות ויקרות ורכות, אומרה את המלים אשר המה טובות מן הנשיקות, יפות מן הלטיפות". ובאותה תחושה, שבאה לידי ביטוי גם במקרא, של ירושלים כאשה אוהבת, הוא מסיים ואומר: "אהיה נא כאיש השותק לאשה שחזרה משיבה לביתו ואינו שואל לאשר עברה למן היום בו לוקחה מאתו. רק כלילה יראה את בכיה על כרו, יראה שרטות, צלקות. מעולם לא יקרה כמו כלילה ההוא בו ראה את פצעה בחיקו".

אנחנו ראינו את ירושלים פצועה, את פניה פצועים, את הרובע היהודי שמם וחרב, את בתי-הכנסת שהפכו למרבץ צאן. ראינו, ועדיין רואים אנו עד ימים אלה, את הרם השותת בירושלים, את האיתניפארה האורורה הפוגעת גם בה, ועדיין מצפה לירושלים לשלום כה, לגאולתה השלמה.

יהי החוק הזה, שורדאי יתקבל — ויפה אם יתקבל פה-אחד בכנסת — כמחת שי לירושלים, לעם ישראל כולו.

אחת תישאר בקהילה לזיכרון ולעדות. המגילה השנייה תוכא אישית לירושלים על-ידי נציגים מספר שייבחרו לשם כך על-ידי הקהילה. נציגי הקהילות שייבחרו יבואו לירושלים כדי למסור את "מגילת ירושלים" החתומה על-ידי ראשי הקהילה בטקס המרכזי שיתקיים במועד אשר ייקבע, ברוב עם ובהשתתפות נציגי הקהילות היהודיות מכל רחבי תבל — בירושלים.

נשלח מכתב משותף לקהילות היהודיות בעולם בחתימתם של ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק, וסגן השר לענייני ירושלים, הקוראים לציין בטקס מיוחד את יום ירושלים.

סוכם עם משרד החוץ, כי הנציגויות הישראליות בכל אתר ואתר ישמשו כתובות לפנייה של קהילות ו/או ארגונים בכל עניין הקשור לנושא.

אגב, חברי הכנסת, ועדת השרים לענייני חקיקה לא אישרה את הצעת חוק יום ירושלים אשר הוגשה על-ידי חברי הכנסת חנן פורת ומרדכי גור. עם ישראל ידע ויודע להביע את שמחתו וחוגג את יום ירושלים ללא חוק מיוחד, כפי שהוא נוהג לחגוג בשמחה מאז שחרורה ואיחודה של ירושלים במלחמת ששת-הימים.

אני אישית אינני מתנגד לחוק ואברך אם החוק הזה יתקבל בכנסת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה, חברי הכנסת, אני מבין שסגן השר מציע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדה. לאיזו ועדה? ועדת החוקה, חוק ומשפט. כבוד סגן השר, האם הכנתי נכון?

קריאה:

ועדת הכלכלה.

קריאה:

ועדת הפנים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו נעביר לוועדת הכנסת. חבר הכנסת חנן פורת, אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

וגם חבר הכנסת מרדכי גור.

ראובן ריבלין (הליכוד):

הם ביקשו לאשר את הצעת החוק. השר מסכים. נצביע.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. אנחנו מעבירים את הצעת החוק לוועדה להכנתה לקריאה ראשונה. ועדת הכנסת תקבע לאיזו ועדה תועבר הצעת החוק.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

יש לי משאלה — אולי אפשר לזרז את ההליכים כדי שזה יהיה כבר ביום כ"ח באייר השנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מניח שבתוך יום-יומיים תקבע ועדת הכנסת את הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים אלקטרונית. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת הכנסת, שתקבע לאיזו ועדה היא תועבר? נא להצביע, הצבעה מס' 1.

סגן השר לענייני ירושלים א' ורדיגר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שעה קלה ליווה העם היושב בציון את מנחם בגין, עליו השלום, למנוחת עולמים.

מנחם בגין צמח מתוך העם והלך לעולמו כאיש העם, העם שלמענו מסר את נפשו. צוואתו ורצון משפחתו לקיים הלוויה יהודית עממית על-פי כל כללי ההלכה היהודית רק מחזקים את העובדה כי מנחם בגין היה יהודי בכל רמ"ח איבריו, יהודי מאמין אשר שאב את אהבתו הגדולה לעם ישראל ולמולדתו מאוצרנו הרוחני — תורת ישראל.

העם ליווה היום את אחד מבני-בניו, מיחידי סגולה, מן השורה הראשונה של המנהיגות היהודית במולדתנו עתיקת היומין. יהי זכרו ברוך. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. תנחומים כנים למשפחתו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן ראויה ירושלים, העיר שחבורה לה יחדיו ומהווה פסגת השאיפות של כל יהודי — כפי שגם ציינו חברי הכנסת הנכבדים, חנן פורת ואהב ירושלים ומרדכי גור משחרר ירושלים, בדרכי ההסבר להצעת החוק שהגישו — לציין יום מיוחד, אשר יחזור וירגיש את אחדות כל העם והמדינה סביב ירושלים שלנו.

ואכן החליטה הממשלה בישיבתה ביום כ"א באב התשמ"ט לקבוע את יום ירושלים כיום חג להזדהות תפוצות ישראל וקהילותיו עם בירת ישראל הנצחית, ירושלים.

עם זאת, גם היום יום ירושלים הוא יום בחירה בידי העובד, מחקיימת עצרת מרכזית ממלכתית לציין יום ירושלים והעלאת זכר הלוחמים לשחרורה, ושגרירי ישראל משתתפים בחגיגות, בעצרות ובאירועים מיוחדים בקהילות היהודיות לציין יום ירושלים.

חברי הכנסת, אני שמח לבשר לבית כי משרדנו, המשרד לענייני ירושלים, בשיתוף עם עיריית ירושלים, הכין תוכנית שתגבש ותעצור את העם היהודי סביב נושא ירושלים, במלאת 25 שנה לשחרורה ולאיחודה מחדש של העיר, ובמרכזו כנס הזדהות של יהודי העולם עם ירושלים.

במסגרת תוכנית זו, השנה, ביום כ"ח באייר יתכנסו כל קהילות העם היהודי והארגונים הארציים במקומותיהם ויקיימו טקס שיוקדש לנושא ירושלים. במעמד זה תוקרא ברוב עם "מגילת ירושלים". הטקס יסתיים בהצהרת אמונים לירושלים.

המשרד לענייני ירושלים ועיריית ירושלים מכינים ליום ירושלים מגילת קלף מיוחדת שתיקרא "מגילת ירושלים". המגילה תכלול נוסח של הצהרה שייתן ביטוי לאחדות דעים הקיימת בעם היהודי כולו, כי ירושלים היתה, הווה ותהיה בירת ישראל הנצחית.

נשיא המדינה יזמן אליו את ראש הממשלה, ראש האופוזיציה, הרבנים הראשיים, יושב-ראש הכנסת, נשיא בית-המשפט העליון, סגן השר לענייני ירושלים, ראש עיריית ירושלים ואחרים, ובטקס רשמי שיתקיים בבית-הנשיא יחתמו המזומנים על "מגילת ירושלים".

שתי מגילות זהות של "מגילת ירושלים", תחומות בידי האישים הנ"ל, יועברו לכל תפוצות העם היהודי, לכל ארגון ולכל קהילה. כל קהילה וקהילה תקיים את תוכנית הטקס על-פי דרכה, כאשר במהלך הטקס יקרא אחד מראשי הקהילה את המגילה וכל נציגיה יצרפו חתימותיהם על שתי המגילות, ובה יתנו ביטוי להזדהות הקהילה ומחויבותה לירושלים. מגילה

חברת כ"ג, ישיבה שצ"ד

— הצעת חוק יום ירושלים: הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2): מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

התשנ"ב—1992, לדיון מוקדם בוועדה
שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בעד — 17, נגד — אין, נמנעים — אין. אנחנו קובעים שהצעת החוק תועבר לוועדת הכנסת, שתקבע לאיזו ועדה תועבר ההצעה להכנתה לקריאה ראשונה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 17

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק יום ירושלים,

ג. הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב—1992*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אולי תרשה לי, חבר הכנסת חנן פורת.

ביקשתי לקבל תשובה פורמלית. כשחזרתי מהלוויה הודיעה לי מנהלת לשכתי, הגברת רות קפלן, שחבר הכנסת יגאל ביבי ביקש, בשם הסיעה, לדחות את הדיון. בינתיים קיבלתי מכתב מחבר הכנסת חנן פורת, שכותב לי: אני כיושב־ראש הסיעה מבקש להעלות את החוק. מאחר שיש לי פה שני אנשים בתור יושב־ראש סיעה, ביקשתי ממזכיר הכנסת לבדוק את הרישום. מזכיר הכנסת הודיע לי, כי בהתאם לרישום הפורמלי, יושב־ראש הסיעה הוא חבר הכנסת יגאל ביבי.

אני רוצה לקדם את החוק ולעשות זאת ברוח טובה. אני מציע שנקיים את הדיון בחוק. בזמן שנקיים את הדיון בחוק אני אבקש מחבר הכנסת חנן פורת לתאם עם חבר הכנסת יגאל ביבי. האמירה שלך מקובלת עלי. אתה תתאם אתו, ותודיעו לנו מי הוא היושב־ראש המוסמך. מה שתגיד, אחרי שתתאם עם חבר הכנסת יגאל ביבי, מקובל עלי כאמת, לא אבקש שום דבר בכתב. מלתן אמינה עלי.

אנחנו נקיים את הדיון, ובינתיים נכרר את הבעיה. אם יתברר שאתה יושב־ראש הסיעה, לכל הדעות, אנחנו נקיים גם את ההצבעה. והיה וחבר הכנסת יגאל ביבי הוא יושב־ראש הסיעה, נקיים את ההצבעה ביום אחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני רוצה לשחף אתכם כבעיה שיש לי, כולהלן: לפי סדר־היום שנקבע עומד עכשיו לדיון חוק הגליל (תיקון מס' 2). התשנ"ב—1992, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. בהתאם לסדר צריכה להציג את החוק, בשם ועדת הכלכלה, חברת הכנסת עדנה סולודר.

דן תיכון (הליכוד):

איך זה?

היו"ר ד' שילנסקי:

כך כתוב פה. כך הודיעו מוועדת הכלכלה. זה לא נושא שעומד לוויכוח. אני מניח שאם כך רשום, הרי יושב־ראש ועדת הכלכלה הסמיכה את חברת הכנסת עדנה סולודר להביא את החוק.

בינתיים פנו אלי בשם סיעת המפד"ל: מאחר שיש ועידה, הם מבקשים לדחות את הדיון. אמרתי להם שאינני מקבל פנייה בשם סיעה. יכולה לפנות אלי רק הסיעה באופן ישיר. אם הסיעה תפנה ישירות, ננהג כפי שנהגנו לגבי מפלגת העבודה כשנערכו שם בחירות פנימיות, ולגבי הליכוד כשנערכו שם בחירות פנימיות, וכך ננהג לגבי סיעת המפד"ל, ולא נפלה אותה לרעה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני כיושב־ראש הסיעה קובע — — —

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לדיון מוקדם: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון — איסור כהונה כראש רשות מקומית). התשנ"ב—1992, מאת חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי: הצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (ביטול). התשנ"ב—1992, מאת חבר הכנסת אברהם פורז.

הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 25). התשנ"ב—1992, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (רשימות להפעלת מונית — הוראת שעה). התשנ"ב—1992, שהחזירה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 46). התשנ"ב—1992, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

החלטת ועדת הכנסת בדבר איחוד סיעות ר"צ, מפ"ם ושינוי. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפני שאני מזמין את חברת הכנסת עדנה סולודר להציג את החוק, הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

כרשות יושב־ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת —

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 3), התשנ"ב—1992; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 79), התשנ"ב—1992; הצעת חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 8), התשנ"ב—1992.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 9), התשנ"ב—1992, של חברי הכנסת מ' כריזר, ש' וייס, י' צבן וח' רמון; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 80), התשנ"ב—1992, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

* "דברי הכנסת", חוב' י"ב, עמ' 1517; נספחות.

ה. הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (בשם ועדת הכלכלה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לכולנו קשה לעבור מהרה-הזיתים ומסנהדרית לענייני החולין. בגין, אחרון דור המנהיגים, היתה בלבו פינה לכל אחד מאתנו, למאמינים וליריבים פוליטיים. הלך מאתנו אדם, מנהיג, מאמין, לוחם, מורס על-ידי העם ובחייו ובמותו כאחד העם.

אני שולחת מכאן את תנחומי למשפחה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להביא בשם ועדת הכלכלה את הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992. הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת מיכה גולדמן, הובאה לדין מוקדם במליאת הכנסת ביום 24 ביולי 1991 תחת הכותרת: חוק הגליל (תיקון — משק הלול), המשקפת את נושא הצעת החוק, והובאה לקריאה ראשונה ביום 23 בדצמבר 1991. ההצעה הועברה לוועדת הכלכלה, לשם הכנתה לכל הקריאות.

הצעה זו באה להשלים את תיקון מס' 1 לחוק הגליל, שקיבלה הכנסת בראשית 1990, על-ידי הוספת יישובים במטה-האשר, ברמת-הגולן ובקיבוצי הגליל-העליון, אשר לא נכללו בתיקון מס' 1.

זו גם הסיבה להסתייגותם של חברי הכנסת עדנה סולודר וחיים אורון, שמציעים להוסיף לשם החוק את המלים "תיקון עיוותים", שכן זו כוונתה של ההצעה, לתקן עיוותים שנוצרו כתוצאה מכך שביישובים שכנים חל החוק על יישוב אחד שהוא מושב ולא על שכנו שהוא קיבוץ.

במהלך הדיון בוועדה תוקנו עיוותים נוספים, ונוספו גם יישובים הכלולים במועצה האזורית משגב והכפרים א-ריחאניה וסג'ור. לגבי שני יישובים אלה, האחד צ'רקי והשני דרוזי, נקבע כי החוק יחול עליהם גם אם לא שיווקו תוצרת בתקופה שבין 1 באפריל 1989 ל-31 במרס 1990, דבר שהוא תנאי לתחולת החוק על משק הלול ביישובים האחרים.

להצעה הוגשו כמה הסתייגויות, ואבקש מכבודך, אדוני היושב-ראש, שתביא את החוק לאישור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית בנוסח שמציעה הוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לחוק הזה יש הסתייגויות של חברי הכנסת חיים אורון ועדנה סולודר. אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון.

יאר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

האם כבר קרה שחבר כנסת שהגיש הצעת חוק גיש גם הסתייגויות?

היו"ר ד' שילנסקי:

קרה בהיסטוריה.

עדנה סולודר (בשם ועדת הכלכלה):

חבר הכנסת צבן, במקרה אני ממלאת את מקומה של יושבת-ראש הוועדה.

יאר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני לא בא טענות.

עדנה סולודר (העבודה):

אני מוותרת על הגשת הסתייגויות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צבן, אסביר לך בשני משפטים את ההיגיון שבדבר. חבר הכנסת הגיש הצעת חוק טרומית. בינתיים הצעת החוק עברה בוועדה כמה גלגולים, ושם אפילו שונתה המגמה של אותו חבר כנסת. הרי ברור שהוא זכאי להגיש הסתייגויות.

יאר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני רק שאלתי מבחינת הצד הקוריוזי של העניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה קרה ויש כזה גם היגיון.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הואיל ואני לא חבר בוועדת הכלכלה, ואני מתכוון, לאור מה שכתוב פה, להצביע בעד החוק, אני רוצה לדעת, האם רוב אמצעי הייצור של אותם מקומות שעליהם אנחנו מדברים יהיו כשל אותם מושבים שלהם ובעבורם חוקקנו את חוק הגליל?

חיים אורון (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף שהאווירה קצת השתנתה במהלך הדיון, אני יכול להתחיל בלי לצרף את תנחומי לתנועה, למשפחה ולכל עם ישראל ביום שבו הובא לקבורות ראש הממשלה לשעבר מר מנחם בגין. גם כשביל מי שהיה אתו במחלוקת קשה הוא היה דמות הראויה להוקרה ולהערכה על פועלו וגם על עמדותיו, גם כשהן היו שנויות במחלוקת.

אני רוצה לעבור לשאלה שלך, חבר הכנסת ריבלין. הצבעתי נגד חוק הגליל, בכל גלגוליו. אני חושב שהחוק הזה בא בחטא, ומוטב היה שלא יבוא לעולם. אני חושב שיש דרכים אחרות שבאמצעותן אפשר וצריכה ממלכה, מדינה, ממשלה, להיטיב עם מגזר מסוים, עם קבוצת אוכלוסייה מסוימת, בין שמדובר כאן ביישובי קו העימות, במושבים, בין שמדובר בכל מי שגר שם.

החוק הזה, לדעתי, שגוי כתפיסתו היסודית. הוא בא בתקופה שבה נישאו פה נאומים עצומים על שבירת התכנון, אבל הוא כפה סוג של תכנון שחוסל בבית-המועצות רק לפני שנים מספר; תכנון שיורד עד לכיסו של החקלאי ומסבסד אותו פר-קילוגרם או פר-ביצה. אני אומר גם פה, מעל דוכן הכנסת, שאם הרחבת החוק תביא, בסופו של דבר, לביטול ולמתן התמיכה ליישובי גבול הצפון במתכונת אחרת — אני אראה בזה ברכה. אבל כל זמן שמחוקקת מציאות שאיכרים ודוכ"ב — כן, ובדין, על-פי החוק, וסאסא ויראון — לא, הדעת איננה סובלת זאת.

אשר לשיעורי ההשתכרות מחקלאות בקיבוצים, במושבים, חבר הכנסת ריבלין, אני מציע שכולנו נכיר את הנתונים. 25% בערך מהכנסת המושבניים הם מחקלאות. זה שיעור ההכנסה מחקלאות גם בתנועה הקיבוצית. כל אחד פתר את בעיותיו במסלול אחר: חברי מושבים — על-ידי השתכרות כעבודות חוץ, בנושאים שונים ורבים; חברי קיבוצים — בתעשייה, בחירות וגם בנושאים שונים ומרובים. זה לא שייך לחוק הזה. זה לא חוק שמשווה הכנסות, זה לא חוק שיצר סף

חוברת כ"ג, ישיבה שצ"ד
— הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2) —

הי"ר ד' שילנסקי:

קודם הודעתי שספק אם תהיה הצבעה. אני מוריד את הספק.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני מוותרת על הנימוקים. ביטא אותי במאה אחת, גם כמי שהצביעה נגד החוק וגם כמי שהגישה את ההסתייגות, חבר הכנסת אורון.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם ההצבעה היום על התיקון לחוק הגליל היא שערורייה והיא בזיון לכנסת שמתעסקת בנושאים כאלה — מכסות של עופות, פטימים וכו'.

חוק הגליל במתכונתו הראשונה היה בגדר שערורייה, משום שכל הנושא של מכסות נמצא בסמכותם האדמיניסטרטיבית של משרדי הממשלה, והכנסת לא היתה צריכה כלל להתעסק עם העניין הזה. כדי להערים על הוועדות האמיתיות, במקום לקרוא לזה "חוק הביצים", שאז זה היה מגיע לאחת הוועדות הרגילות, קראו לזה "חוק הגליל" ויצרו ועדה מיוחדת שדנה בזה, כדי לעקוף את כל סדרי המינהל התקינים, לרבות סדרי המינהל התקינים בבית הזה. בהצבעה בקריאה הראשונה היתה פארוסה בלתי רגילה, כשחפר עמדת הממשלה, שהיתה נגד החוק, התנגדו לחוק הזה רק שניים: שר החקלאות דאז, אברהם כ"ץ-עז, ואנוכי.

דוד צוקר (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

לא נכון, היו שבעה.

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אמרתי: בקריאה הראשונה. בקריאה השנייה והשלישית היו יותר.

דן תיכון (הליכוד):

למה אתה תומך עכשיו בחוק הזה?

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני רוצה להגיד לך, שהחוק הזה גם במתכונתו הנוכחית הוא שערורייה. אבל אני לא בא לפה עיוור. איש לא קשר את עיני, ואני רואה מה קורה כאן. הממשלה התנגדה לחוק הזה. שום שר משרה לא טרח לבוא. סיעת הליכוד התנגדה לזה באופן עקרוני, איש לא טרח לבוא. יש פה קבוצה שרוצה לחקן קיפות, ומבחינתם זה נכון, כי אם יש בלגן ואם נותנים לכולם — למה לא לתת באמת לכל כולם?

דן תיכון (הליכוד):

איך אתה יכול לומר שהחוק מבטל קיפוח? על מה אתה מדבר?

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

החוק כולו הוא שערורייה. התיקון לחוק הוא שערורייה. אבל אין ממשלה בישראל. רבותי, גם "חוק גדליה גל" עבר בתקופה כזאת של ניהילים טוטלי, שאין ממשלה. זה במסגרת העניין הזה. לא ברור לכולם? מה יוצא פה? אני, כאיש האופוזיציה — — —

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע כמה עולה החוק הזה לקופת המדינה?

הכנסה אחיד. החוק הזה בא לומר דבר פשוט: מכסות שהמדינה מחלקת על-פי שיקוליה יוקצבו באופן שוויוני לכל מי שנמצא עד לקרוב מוסים. שמשמעותו מרחק מגבול הצפון. זה מה שיש בחוק: לא יותר ולא פחות.

אם כבר שאלת, אני רואה לנכון להוסיף: התיקון אינו משווה בין המגזר הקיבוצי ובין המגזר המושבי. הוא נעשה בהסכמה, מתוך ידיעה שהשוואה מתמטית של המכסות והתמיכות תמוטט את הענף. לכן נתקבלה פה הצעה, שהיא הרבה הרבה יותר נמוכה מההוצאה אשר היתה מתקבלת במכפלות הפשוטות של מספר היחידות בקיבוצים ובמושבים, וזה בהסכמה. יושבים פה נציגים וזה בהסכמה אתם — לאחר יכוח, ובהסכמה.

החוק הזה גם תיקן, אומנם בשוליים, את המצב לגבי קבוצה אחרת, לא גדולה, של כמה מגדלים שאינם מושבים ואינם קיבוצים, כמגזר המיעוטים — רוריים וצירקסים. אני לא יודע אם ישבת בוועדה, כולנו ישבנו והשפלנו מבט כאשר דררו נכה צה"ל אמר: למה אני נפגע?

ראובן ריבלין (הליכוד):

הוא צודק.

חיים אורון (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

איי-אפס, ובצדק, להשפיל מבט כשמדובר בדרוזי מסגור, ולהישיר מבט כשמדובר בחבר קיבוץ מנרה או משגבי'עם או יראון או אילון. אם הכנסת חוקקה חוק מהסוג הזה, היא לא יכולה לחיות אלא עם יישור הקו. אם היא חשנה — עליה להוריד את הקו כולו ולהתקין מסלול אחר של עזרה ליישובי הצפון: אני אהיה ראשון שאצטרף אליך, ואני מוכן שתצטרף אלי בתיקון דבר שאינו מוסיף כבוד לא להתיישבות, לא לחקלאות ולא לספר החוקים.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת עדנה סולודר, אבל לפני זה אולי נמצא הסדר לבעיה. חבר הכנסת חנן פורת, האם הוברהרה הסוגיה מיהו יושב-ראש סיעת המפד"ל?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לא היתה מלכתחילה בעיה. אנחנו ממנים את היושב-ראש ברוטציה, וכיום אני יושב-ראש הסיעה. זה ברור לכול.

היתה פה איזו איי-הנה, כיוון שנמסרו דברים בצורה לא מוסמכת. על כל פנים, כעת אני מגיש מסמך רשמי, שאני כיושב-ראש הסיעה, מבקש שהחוק יעלה לדיון ולהצבעה היום. תודה.

הי"ר ד' שילנסקי:

המלה שלך מקובלת עלי ללא עוררין. למען הסדר הטוב, שמעתי שגם מכינים מכתב פורמלי למיכירות הכנסת, שיתקנו את הרישום. אני אודה אם זה גם יגיע.

לאור הודעתו, אתם רואים, הכול מסתדר בסבלנות וברוח טובה, ואנחנו נקיים גם את ההצבעה. אני מודיע לכולם, לכל אלה ששמעו קודם לכן שעדיין אין החלטה מוסמכת אם היום יש הצבעה או אין — אני מודיע לכל מי שנמצא פה מסיעה כלשהי, שיודיע לסיעתו שניתנה החלטה, כי לא תתקבל אחר-כך הטענה "לא ידענו". חזקה שלפחות מכל סיעה יש פה נציג אחד. אם אין פה נציג מסיעה כלשהי אנחנו לא אשמים. ובכן, חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

מרדכי גור (העבודה):

היא ויתרה.

— הצעת חוק הגליל (תיקון מס' 2): הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4) —

חיים אורון (מרץ — ישראל הדמוקרטית):
אני מסיר את ההסתייגות.

עדנה סולודר (העבודה):
גם אני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין הסתייגות לשם החוק. לסעיפים 1—2 אין הסתייגויות. אני מעמיד את הסעיפים 1—2 להצבעה כהצעת הוועדה. זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ע ה

בעד סעיפים 1—2 — 20

נגד — 13

נמנעים — 1

סעיפים 1—2 נתקבלו.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיף 3 יש הסתייגות לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (העבודה):
אני מסירה את ההסתייגות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לסעיפים 3—4 אין הסתייגויות. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע ה

בעד סעיפים 3—4 — 21

נגד — 12

נמנעים — 1

סעיפים 3—4 נתקבלו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על חוק הגליל (תיקון מס' 2) בקריאה שלישית. זו הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע ה

בעד החוק — 23

נגד — 12

נמנעים — 2

חוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב—1992, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע, שחוק הגליל (תיקון מס' 2), התשנ"ב—1992, נתקבל בקריאה שלישית.

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני לא יודע כמה הוא עולה, הוא עולה הרבה. חבר הכנסת דן תיכון, זה אבסורד חזק גמחך שאני, בתור איש אופוזיציה, צריך לעמוד כאן ולומר שהחוק הזה הוא שערורייה. איפה שר האוצר? איפה שרים אחרים שממונים על העניין הכלכלי? אני צריך להיות אחראי לקופה הציבורית? אני ממונה על הקופה הציבורית?

אדוני היושב־ראש, הצעתי בהסתייגות לקבוע, שהחוק הזה יופעל במועד שתקבע הממשלה, ומשאלתי היתה שהממשלה לא תקבע לעולם מועד להפעלת החוק. אבל לאור ההתנהגות המופקרת של הממשלה ושל שר האוצר, אני מסיר את ההסתייגות. אם הממשלה לא יודעת לדאוג לעניינה, אם שר האוצר לא יודע לדאוג לקופה הציבורית — אני צריך לדאוג לקופה הציבורית? תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת פורז, שאלה — — —

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני מוכן לענות. חבר הכנסת תיכון, אני מוכן להשיב לך, אני לא בורח משום דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, חבר הכנסת פורז מוכן להשיב לך על שאלה. תשאל אותה בקצרה.

דן תיכון (הליכוד):

איך הצביע בשעתו שר החקלאות לשעבר כ"ץ-עוז?

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

שר החקלאות לשעבר כ"ץ-עוז הצביע נגד החוק במתכונתו הקודמת.

דן תיכון (הליכוד):

למה יצביע היום בעד החוק?

אברהם פורז (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

יש כל מיני דברים שאני יודע להשיב עליהם. על זה אינני יודע להשיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורז לא יכול להשיב למה השר לשעבר יצביע היום בעד החוק. את השאלה הזאת תשאל כתום הישיבה ישירות את חבר הכנסת כ"ץ-עוז.

חברי הכנסת, תם הדיון. אנחנו ניגשים להצבעה. ההצבעה היא אלקטרונית. מי שלא ישב במקומו, לא יוכל להצביע. לשם החוק יש הסתייגות לחבר הכנסת חיים אורון ולחברת הכנסת עדנה סולודר.

ו. הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4), התשנ"ב—1992*

(קריאה ראשונה)

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני משוכנע שהדברים שלך חשובים מאוד ועדיין יש התרגשות באולם המליאה. כשההתרגשות

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר־היום: הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4), התשנ"ב—1992, בקריאה ראשונה. יציג את החוק השר רוני מילוא, בבקשה.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 2120).

אמרת לי? אמרת לי, שכל זמן שזה ניסיוני, אתה יכול להמשיך, אבל כרגע שרצה לחוקק זה יהיה קבע, אתה תדאג, אדוני השר, שכל אזור במדינת ישראל — —

פנחס גולדשטיין (המפלגה הליברלית החדשה): זה מופיע בסעיף 51 לחוק. הוא לא צריך לחוקק שום דבר.

פסח גרופר (המפלגה הליברלית החדשה): — — — ייהנה מערוץ 2 זה. איך ייתכן ואיך אתם, חברי הכנסת, מוכנים לתת לזה יד? זה לא ויכוח פוליטי.

אמנון רובינשטיין (מרץ — ישראל הדמוקרטית): חבר הסיעה שלך מתנגד לתת תקציב.

פסח גרופר (המפלגה הליברלית החדשה): עם כל הכבוד לך, תצטרף אלי יחד עם עוד חברים, ואולי נפיל עכשיו את החוק. לא ייתכן לתת יד לחוק שמפלה בין אזרחי המדינה. זה לא ייתכן. אני מבקש מכל חברי הכנסת שיושבים פה שלא לתת את ידם לחוק הזה. לא שאני נגדו. להיפך, זה דבר טוב למדינה, אבל השר לא אמר בדיון שכל אזור במדינת ישראל ייהנה מהחוק הזה.

בבקשה, אדוני השר, אולי לפני שאנחנו מצביעים תעלה לדיון ותסביר לנו, מה מוביל לחוקק חוק שלא כל אזרחי המדינה נהנים ממנו. לאן הגענו? יש פה אנשים יותר מכובדים ואנשים פחות מכובדים?

לכן, אני מבקש מחברי הכנסת — העניין הוא עניין ציבורי מובהק — שלא לאשר היום את החוק, או אולי תהיה תשובה של השר, אם ירצה להשיב. כשהחוק עובר, אל מי אני יכול לדבר? אל הקירות, אל האכנים? אבל את ערוץ 2 לא יראו בהרכב אזורים בארץ.

היו"ר ש' דיין: תודה לחבר הכנסת גרופר. רשות הדיבור לחבר הכנסת יאיר צבן, אחרון הדוברים.

יאיר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה, כקודמי, לצרף את תנחומי למשפחת בגין, לתנועתו, תנועת הליכוד, ולכל אבלי ישראל על מותו של מנחם בגין, לוחם לעצמאות ישראל ועושה השלום בינינו לבין מצרים.

חברי הכנסת, אני מצטרף לתרועמת הקשה — — — **היו"ר ש' דיין**: חבר הכנסת גרופר, שומעים אותך עד כאן. שמענו אותך קודם, תשמע גם את האחרים.

פסח גרופר (המפלגה הליברלית החדשה): אני מתנצל, אבל חברי הכנסת אומרים לי: אנחנו רואים, מה אכפת לנו?

יאיר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית): אני מצטרף לתרועמת הקשה של חבר הכנסת גרופר, אבל אני חייב להטיח לעברו את השאלה: אתה יודע שהווטו העיקרי על היענות לבקשתך בא מצד שר האוצר. אם יש בתנועה הליברלית החדשה מינימום של סדרים תקינים של מרות תנועתית, יושבים כאן שני חברי כנסת מהסיעה — אני בטוח שגם חבר הכנסת גולדשטיין, שמכהן כסגן שר החינוך והתרבות, ער למצוקה הנובעת מהעדר המשרדים של הערוץ השני בחלק מיישובי הארץ — יש לכם רוב מיוחס של שניים-שלישים להטיל את אוכפכם על מר מודעי, שישנה את עמדתו.

מההצבעה הקודמת תירגע, נשמע את הדברים. חבר הכנסת חנן פורת וחבר הכנסת אליקים העזני עדיין שקועים בשיחה. חבר הכנסת העזני, לחבר הכנסת חנן פורת יש היום בחירות במפלגתו. אם אתה רוצה שהיה לו יותר סיכויים להיבחר, תן לו ללכת. למען חוק ירושלים הוא הגיע לכאן באמצע הבחירות, אף שהזהרת אותו שהוא עלול לסכן את מעמדו. כל הכבוד לך. תודה רבה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4), התשנ"ב — 1992, נועד לאפשר את המשך שידורי הכנינים, שידורי הניסיון של הערוץ השני בשלושה חודשים נוספים. מאחר שמועד פרסום המכרזים עוכב כתוצאה משינוי חקיקה שנעשו, וכדי שהציבור יוכל להמשיך וליהנות משידורי הערוץ השני, אנחנו מבקשים להאריך בשלושה חודשים את תקופת שידורי הניסיון של מינהלת ההקמה של הערוץ השני.

ההתנגדות שהיתה בכנסת בעבר להצעה הזאת הוסרה מפני שבינתיים המכרזים כבר הוצאו לציבור, יש למכור לוח זמנים שאמור להסתיים בסוף אפריל, ולכן כל ההסתייגויות שהיו בעבר ממילא כבר אינן קיימות היום.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת לאשר את ההצעה כדי שהערוץ השני יוכל להצטייד בתוכניות וכדברים אחרים שדרושים לו כדי להמשיך בצורה תקינה ומצלחת את שידוריו. אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכנסת שעוסקת בנושא הערוץ השני. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לשר רוני מילוא. חברי הכנסת, אנחנו נגישים לדיון ראשון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת דוד צוקר — הוא איננו. חבר הכנסת אברהם פורז איננו. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרץ — ישראל הדמוקרטית): אני מוותר על רשות הדיבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי דיין איננו. חבר הכנסת סאלח טריף איננו. חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה): מוותרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

רשות הדיבור לחבר הכנסת פסח גרופר, אחריו — לחבר הכנסת יאיר צבן, ובזה אני מסיים את הרשימה. בגלל מיעוט המשתתפים בדיון, אני מאריך את הזמן לכל נואם משלוש דקות לחמש דקות. בבקשה, חבר הכנסת גרופר.

פסח גרופר (המפלגה הליברלית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא יודע מה להגיד על בקשתו של השר לחוקק היום את החוק הזה. לפני חצי שנה או שלוש-רבעי השנה העליתי בכנסת את נושא הערוץ השני, ואמרתי שהוא לא משרת את כל אזרחי מדינת ישראל. לא ייתכן שבמדינה ריבונית היו שני סוגי אזרחים; בשום פנים ואופן לא. הלהיטות הזאת לחוקק חוק — נכון, יהיה חוק, הוא יעבור היום — אז מה? אדוני השר, אתה מסכים בדיעבד, שחלק מאזרחי המדינה יראו ויהנו מהערוץ השני, וחלק — לא; אבק אדם. להם אומרים: מחר, מחרתיים. התשובה שלך בשעתה היתה מחוכמת, אני לא יודע אם אתה זוכר אותה. מה

הכספים ומעל במת הכנסת. אני רוצה להבהיר: הגם שחוק זה חיוני וחשוב, ואנחנו רוצים בערוץ השני, קודם כל אני רוצה לשמוע תשובה על השאלה, האם יראו את שידורי הערוץ השני בצפון ובדרום. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, ראשית רצוני להעיר לגבי הדברים של חבר הכנסת גרופר. תקופת שידורי הניסיון היא זמנית. אנחנו מאריכים אותה בשלושה חודשים. מרגע שיהיו בעלי זיכיונות, שאמורים להיקבע עד סוף אפריל, הם אלה שיצטרפו לממן, על-פי החוק, את הקמת המשרדים בכל הארץ. בינתיים אנחנו עוסקים במימון ביניים, שבמסגרתו פתחנו, רק לפני חודשים, תחנת ממסר חדשה בשער-הנגב לצורך השידורים בחבל-לכיש ובאזור הסמוך לו. ביקשנו לקבל מימון ביניים גדול יותר, גם לצפון. לצערי, לא קיבלנו אישור לכך. מרגע שייקבעו בעלי הזיכיונות, מטבע הדברים הם יממנו בעצמם, כפי שקבוע בחוק — זה מופיע בסעיף 51 לחוק — את הנושא של פריסת השידורים בכל הארץ. זה עניין של חודשים ספורים, כי מבחינה טכנית אין בעיות גדולות. הבעיה בעיקרה היתה תקציבית. מרגע שייקבעו בעלי הזיכיונות תיפתר הבעיה.

לגבי ההערות של חבר הכנסת יאיר צבן, קודם כול, אתייחס לעניין הטורונות של המועמדים לקבלת זיכיונות. אני לא יודע בדיוק מה עומד מאחורי הטורונות האלה. יכול להיות שהם רוצים לשלם כמה שפחות, וזה טבעי, אבל זה לא אומר שאנחנו צריכים להיעתר לדרישות האלה. הסכמתי עם המועמדים שנפגשו אתי שנבדקו את הנושא הזה מבחינה כלכלית-מקצועית, על-ידי אנשי כלכלה אובייקטיביים. אין שום מקום לדאגה בעניין זה. כל סכום שייקבע, כל אחוז שייקבע, ייקבע אך ורק על-פי השיקול — האם זה כלכלי, מצד אחד, והאם המדינה מקבלת את חלקה כפי שהיא צריכה לקבל, מצד שני.

אשר לתוכן השידורים, אני יכול להגיד לך, חבר הכנסת צבן, שאני לא חושב שיש דוגמה בערוץ שידור אחר לחופש שידור כפי שקיים בערוץ השני, מזמן שהוא פועל.

יאיר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית):
לא דיברתי על הערוץ השני בלבד.

שר המשטרה ר' מילוא:

אם דיברת על ערוץ אחר, יותר קל לי, אבל אני כהחלט חושב שבחקופת בחירות צריך להקפיד מאוד על איזון. מי שצפה כיום שיש האחרון בטלוויזיה ראה לא רק שהיה איזון אלא אפילו היה יותר לא-קטן לאופוזיציה, מבחינת זמן שידור.

מיכאל איתן (הליכוד):

סלח לי, כאשר מדברים על איזון, אנחנו מקוים שסוף-כל-סוף לקואליציה יהיה אותו זמן שידור כמו לאופוזיציה.

שר המשטרה ר' מילוא:

גם לזה חבר הכנסת יאיר צבן לא מתנגד, וכלכד שיהיה איזון.

יאיר צבן (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אני מבין, שאת הכתבה על הליכוד הבאת כחשבון לצד השני.

אדוני השר מילוא, נשמעת בציבור, בייחוד בקרב הגורמים הרלבנטיים, ביקורת חריפה מאוד בנושא המכרזים. אני חושב שטוב תעשה אם תנצל את ההזדמנות הזאת כדי לומר לנכנסת, בתור השר המופקד על הנושא הזה, מה תשובתך על הביקורת הזאת.

הערה אחרונה, אנחנו עכשיו בתקופת בחירות, כאשר יש רגישות רבה מאוד בציבור למעורבות של אמצעי התקשורת האלקטרוניים, בייחוד הממלכתיים, במערכה הזאת, וחשש המתפשט והולך מפני הפרה של כל האיזונים הדרושים.

אני רוצה לומר לך, השר מילוא, ובאמצעותך לממשלה, ובאמצעותכם גם לכל אלה שמופקדים על שתי הרשתות, לרבות רשתות הרדיו: שאלת האיזון המתחייב איננה יכולה להתחיל ולהסתיים באיזון בין שתי המפלגות הגדולות. הפתרון הזה קל מדי, נוח מדי. מהותה של מערכת בחירות, שהיא נותנת הזדמנות שווה בעיקרון לכל הכוחות הדמוקרטיים במדינה להתמודד על נפשו, על דעתו ועל קולו של הבוחר.

מציאות כזאת, שבה כמשך החודשים האלה שבהם מתעצבת דעתם של אנשים לקראת יום הקלפי שאלת האיזון נפתרת — היא גם לא תמיד נפתרת כך — באיזון בין שתי המפלגות הגדולות — וברור לי שזה עיקרה של השאלה, אבל היא לא מכסה את כל העניין שלפנינו — עלולה להביא להטעיה גדולה, לא מוצדקת, לא דמוקרטית.

אני מפציר בך, כמי שמופקד על כך ויש לו מעורבות בתחומים הללו, לתרום את תרומתך לכך שמהזירה הפרלמנטרית ומהזירה הממשלתית יהיה שדר ברור למי שמופקדים על התחרות — שאיזון, בייחוד בתקופה הזאת, משמעו לתת אפשרות ביטוי לכל גוני הקשת הפוליטית המיוצגים בבית הזה, ולהקפיד על כך, כדי שהתחוויה תהיה תחושה דמוקרטית אמיתית והמציאות אכן תשקף את הסיכויים השווים בהתמודדות הזאת על דעת הבוחר. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:

תודה. אני רוצה לתת את רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי גולדברג.

יוסף גולדברג (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כבוד השרים, חברי הכנסת, בראשית דברי ברצוני להביע תנחומים למשפחת בגין ולכל בית הליכוד ובית ישראל על הילקחו של מנהיג, מורה, מחנך, איש רב-פעלים, רב-מעשים, מהבונים, מהמייסדים, ומי שהצליח להביא גם שלום על ישראל.

כבוד השר, אנחנו מתבקשים היום להאריך שוב בשלושה חודשים את שידורי הערוץ השני. אני יושב פה נדהם. זה שנתיים אנו דורשים בסך הכול 10 מיליון שקל ערכות, מימון ביניים, כדי שסוף כל סוף יוכלו בצפון, ויכולו בדרום, לקלוט אותו ערוץ שלפני שלוש שנים דובר שלמשך כמה חודשים יהיה ערוץ ניסיוני. מתברר מהניסיון, שאם קולטים אותו בתל-אביב, בירושלים עיר הקודש וחלקית בחיפה, אשרנו טוב לנו.

אני הייתי מבקש לקבל תשובה על השאלה, האם יינתן מימון — אני יודע שזה רק חלקי — של 10 מיליון ש"ח לפתרון המינימליסטי, כדי לשפר את הקליטה לפחות באזורים נוספים בארץ.

לא אוכל להצביע בעד הארכת תוקף החוק בשלושה חודשים אם לא יימצא פתרון לעניין זה, כי שבענו מרורים. אני יכול לומר, שהיו התחייבויות על גבי התחייבויות בוועדת

חוברת כ"ג, ישיבה שצ"ד

— הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4):
— הצעת חוק פיצוי נפגעי אסון טבע (תיקון) —

ה צ ב ע

כעד ההצעה להעביר את	
הצעת החוק לוועדה	14 —
נגד	2 —
נמנעים	2 —

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4),
התשנ"ב—1992, לוועדה המיוחדת לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

אם כן, הצעת החוק תועבר לוועדה מיוחדת, לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

שר המשטרה ר' מילר:

מכל מקום, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אני מציע לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לוועדת הכנסת לעניין הערוץ השני לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, על מנת לאפשר את המשך השידורים במשך שלושה חודשים נוספים, וכן על מנת לסיים את הליכי המכרזים כדי שהערוץ השני יוכל לצאת לדרך במתכונת המלאה, מהר ככל האפשר. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה, כבוד השר. אנחנו ניגשים כעת להצבעה על הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 4), התשנ"ב—1992, בקריאה ראשונה. בבקשה. זו הצבעה מס' 5.

ז. הצעת חוק פיצוי נפגעי אסון טבע (תיקון), התשנ"ב—1992*

(קריאה ראשונה)

עדנה סולודר (העבודה):

לא. אני לא מוותרת על רשות דיבור בקשר לאסון טבע.

היו"ר ש' דיין:

בבקשה, חברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר עסקנו בחקיקה על אסון טבע, מי שזוכר יודע שזאת היתה חקיקה קשה מאוד, שנמשכה זמן רב, ולאחר שנסתיימה החקיקה בשנת 1989, אף שבחוק עצמו היה כתוב שכתוב חודש ימים צריך להכין תקנות, עברו שנתיים עד שהובאו התקנות. להוותנו, אנחנו נאלצים להשתמש בפעם הראשונה בחוק הזה של אסונות טבע.

אני רוצה לומר לכם, שביום חמישי השבוע סיירה ועדת הכספים בגליל. לאחר סופות השלגים והגשמים ביקרנו גם בקריות, גם בגליל וגם בגולן. אני מוכרחה לומר לכם: ראיתי הרבה נזקי "קטיושות" ותותחים, אך לא ראיתי נזקים כמו הנוזקים שנגרמו על-ידי השלג. היתה קריסה של חממות, של לולים ושל רפתות, וכן של מפעל פלסטיק שלם באבן-מנחם, כל הגג קרס, גם במרכז קנדה במטולה ראינו שכל הגג קרס. קשה לתאר זאת, שלא לדבר על בעיות הניקוז וכיוצא באלה.

הקפדנו מאוד לכתוב בחוק, שמי שרוצה לזכות בפיצוי כלשהו כאשר יהיה, חס וחלילה, אסון טבע, חייב לבטח את עצמו מראש לפחות בקרן נזקי טבע. אבל קרן נזקי טבע וגם ביטוח מסוג אחר לא היו יכולים לצפות חלק מן הדברים שאירעו באסון הטבע הזה, לכן זה אסון טבע.

אני רוצה לספר לכם, שהיינו בחממה חדשה באזור המושבים בגליל המערבי, חממה שנעשתה לפי כל התקנים, אבל היא לא יכלה לספוג את כמיות השלג שפלו עליה. והיום יש דילמה, האם צריך כבר לבנות כסטנדרדים שיעמדו, חס וחלילה, באסון כזה שקורה אחת לעשרות שנים, או להמשיך לבנות כרגיל.

אני פשוט רציתי לאזכר את הדברים האלה, מפני שאומנם הממשלה החליטה אתמול סוף כל סוף להכריז על אסון טבע.

היו"ר ש' דיין:

אנחנו ניגשים כעת להצעת חוק פיצוי נפגעי אסון טבע (תיקון), התשנ"ב—1992. יציג את החוק השר דוד מגן, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש להציג בקצרה את עיקרי התיקון. החוק העיקרי מתנה את הזכות לפיצויים בין היתר בביטוחו של הנכס, לפי ההגדרה שבפסקה (1). הביטוח כולל גידול חקלאי צומח בטרם נאסף, מדגה, אפרוחים ותרגולות כלולים ובקר לחלב. הביטוחים הללו נעשים בקרן לביטוח נזקי טבע כחקלאות בעירבון מוגבל, שהיא חברה ממשלתית.

על-מנת לאפשר זכאות לפיצויים על-פי חוק זה לחקלאים אשר ביטחו את הנכס האמור בחברות ביטוח אחרות, מוצע בתיקון זה לראות בביטוח בחברות האחרות כקיום התנאי הנדרש בחוק. התנאי הנדרש הוא היות הנכס מבוטח בחברת ביטוח כלשהי.

כמובן מוצע לקבוע בתיקון הנ"ל, כי תחילתו של חוק זה מ' בנובמבר 1991. זאת על מנת להחילו על חקלאים שביטוחו עצמו בחברות ביטוח אחרות בחורף התשנ"ב.

אני מבקש לאשר את ההצעה ולהעבירה לוועדת הכספים של הכנסת לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה לכבוד השר. ראשון הדוברים, חבר הכנסת מיכה גולדמן — איננו באולם. חברי הכנסת גד יעקבי, אברהם פורז ואמנון רובינשטיין אינם נוכחים. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, האם אתה מוותר?

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

כן, אני מוותר.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת חיים אורון — איננו נוכח. חברת הכנסת עדנה סולודר, האם את מוותרת על רשות דיבור?

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 212).

הכללי, על מנת שניתן יהיה לפחות לעשות את השיקום הראשוני ההכרחי.

אני, כמובן, אתמוך בהצעת החוק.

היו"ר ש' דיין:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק פיצוי נפגעי אסון טבע (תיקון). התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה. בבקשה, נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה — 8

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר הצעת חוק פיצוי נפגעי אסון

טבע (תיקון). התשנ"ב — 1992, לוועדה

הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק תועבר לוועדת הכספים של הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ואני מברכת אותה על כך, אבל אין ספק, שעד שייבחנו הנוזקים ועד שאפשר יהיה בכלל להעריך את הנוזקים — זה ייקח זמן. ועל כן בא התיקון הזה לחוק.

לא את הכול אפשר היה לבטח מראש, ולא את הכול אפשר היה לבטח בקרן נזקי טבע, למשל — הדירות שנפגעו בקריית ביאליק, או בכפר-אטא או במקומות אחרים. הם לא היו מבטחים בקרן נזקי טבע, ובכל זאת צריך יהיה לפצות אותם.

היו"ר ש' דיין:

פיצו אותם, ומתכוונים לפצות אותם עוד.

עננה סולודר (העבודה):

לכן אני בעד התיקון. אני רק רוצה בהזדמנות זו לומר לשר מה שכבר אמרנו כאן: היות שיעבור הרבה מאוד זמן עד שיעריכו את הנוזקים, ובינתיים מה שחשוב — זו העזרה הראשונה, על מנת שניתן יהיה לשקם אותם מטעים של אבוקדו שנפגעו, את מטעי הבנונה, אותן חשיתות הקרקע, כאגם החולה בעיקר ובגליל, שנהרסו כליל באזור של הככול, את הלולים, שאפשר יהיה לבנות ולהכניס גידול חדש, אם זה פטם או תרנגולות או עופות, את הדירים ואת הרפתות. אני חושבת שמה שצריך עכשיו, מעבר לחקיקה, זה להחליט במהירות על מקדמות בסכומים מסוימים, שאחר כך יקוזזו מסכום הפיצויים

ח. הצעת חוק לתיקון פקודת הכלבת (מס' 4), התשנ"ב — 1992*

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' דיין:

בעת אנחנו ניגשים להצעת חוק לתיקון פקודת הכלבת (מס' 4), התשנ"ב — 1992, המובאת לקריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק השר דוד מגן. בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותכם, שש נקודות עיקריות, המבהירות את הצעת התיקון:

1. כהתאם להגדרה המצויה בפקודה מ-1934, מתמנה הרופא הווטרינרי העירוני בידי עירייה, באישורו של הממונה על המחוז. המלחמה במחלת הכלבת מחייבת הרחבת התחולה כך שכל רופא וטרינר של רשות מקומית כלשהי יהיה מוסמך לפעול על-פי הפקודה. כמרכיב מוצע, כי מינויו של רופא וטרינר רשותי לצורך הפקודה יהיה מותנה בהסכמת מנהל השירותים הווטרינריים, שהוא הגורם הממשלתי המקצועי העליון המופקד על המלחמה בכלבת. במקרים רבים מדובר ברופא וטרינר יחיד, המשמש כמה רשויות מקומיות. מנהל השירות הווטרינרי יוכל לשקול מינויים נוספים ולתאמם תוך הפעלת שיקוליו המקצועיים, לרבות ההיבטים האזוריים והארציים.

2. על-פי הפקודה הקיימת, מוסמך בית-משפט השלום להוציא צו השמדת כלב שנשך יותר מפעם אחת, או כלב משתולל. בתיקון שלפנינו מוצע להסמיך את בית-המשפט, במקרה של כלב מסוכן כאמור, להמיר את צו ההשמדה בצו למסירת הכלב למטרות שירה, כאשר הכוונה היא כדרך כלל לצוות למסור את הכלב לרועות הביטחון.

* רשומות (הצעות חוק, תיב' 2087).

3. אחד האמצעים למניעת התפשטות מחלת הכלבת הוא חיוב בעלים של כלב להחזיקו כרצועה, או כשרשרת, כשהוא יוצא לרשות הרבים. הצעה זו באה לצמצם מקרים של נשיכות בני אדם על-ידי כלבים וגם נשיכות של כלבים על-ידי בעלי חיים אחרים, בין בעלי חיים ביתיים ובין חיות בר.

4. הפקודה הנוכחית מחייבת בעלי כלבים למנוע קיום מגע בין הכלבים בשעה שקיימת הכרזה על אזור נגוע בכלבת. כאן המקום לציין, כי מטעמים מקצועיים ובהתחשב בגבולות הארץ, מוכרזת מדינת ישראל כולה כנגועה במחלת הכלבת למעלה מ-30 שנה. עם זאת מוצע, כי בשעה שאזור מוכרז כנגוע בכלבת, יחויבו בעלי הכלבים להחזיקם כרצועה או כשרשרת, שאורכן אינו עולה על 2 מטרים כאשר הכלבים נמצאים ברשות הרבים.

5. בפקודה הקיימת אין הסמכה מפורשת של שר החקלאות להסמיך בתקנות רופאים וטרינרים שיהיו מורשים לחסן כלבים נגד מחלת הכלבת. אף שהותקנו תקנות בנושא זה, המליצה פרקליטות המדינה, בעקבות עתירה שהוגשה, לקבוע סמכות זו במפורש בפקודה.

כמרכיב מוצע להסמיך את שר החקלאות בתקנות סימון של בעלי חיים, דבר שיאפשר זיהוי וטיפול מהירים יותר בעת התפרצות מחלת הכלבת, איתור בעליהם של כלבים משוטטים ומידע על מועדי חיסונם.

6. במסגרת התיקון מוצעים גם כמה תיקונים בעלי אופי טכני, המתבקשים גם מבחינה עניינית וגם מבחינת השפה, והם מפורטים בגוף ההצעה.

המהותיים והטכניים. אבל הייתי רוצה בכל זאת להעיר לאוזנו של שר הכלכלה לגבי שלושה נושאים:

האחד — ברגע שמוסרים לראשי הרשויות סמכות למנות את הרופא הוטרניר, האם אין בזה סכנה, שיתמנו רופאים ככל שיימצאו, ולפעמים רופאים שאין להם הניסיון המספיק?

השני — עלה הנושא של אגרת חיסון. על מי תחול אגרת חיסון אם אנחנו מחייבים את כל בעלי הכלבים לחסן את הכלבים? האם תהיה בכלל אגרה?

השלישי — היו מקרים שבהם נכנסו פקחים של העירייה, או של המשרד העוסק בדבר, לרשות הפרט והוציאו כלב. העניין עלה גם בכנסת בשאלתא. האם יש בעניין זה הוראות מפורשות כלשהן, שאין כניסה לרשות הפרט, כפי שיש בחוק קביעה — ואני מצדדת בה — לקשור כלב ולא לצאת אתו החוצה בלי שרשרת וכן הלאה? הייתי מבקשת את תשובתך.

היו"ר ש' דיין:

תודה. אנחנו ניגשים כעת להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת הכלכלה (מס' 4), התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה. בבקשה, נא להצביע.

ה צ ב ע

כעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה 7 —

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון

פקודת הכלכלה (מס' 4), התשנ"ב — 1992,

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

שבעה כעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ט. הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ב — 1992*

(קריאה ראשונה)

רבי-השנים שניתן לשפ"ב. בעצה אחת החליטו שר החינוך, שר המשפטים, מבקרת המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, כי יש להסדיר נושא זה מעתה במסגרת החוק ולהסמיך את רשות השידור עצמה לשדר פרסומת מסחרית ברדיו.

לפי הצעת החוק תהיה הרשות רשאית לשדר ברדיו תשדירי פרסומת והודעות תמורת תשלום וכן להזמין, להפיקם ולהכיןם בעצמה או באמצעות אדם אחר, שייקבע במכרז. הוועד המנהל של רשות השידור מוסמך יהיה, על-פי ההצעה, לקבוע את הכללים בכל הנוגע לתשדירי הפרסומת וההודעות ברדיו.

אני מבקש, בשם הממשלה, לאשר הצעת חוק זו ולהעבירה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ש' דיין:

אני קורא את רשימת הדוברים.

שרה דורון (הליכוד):

יוותרו.

היו"ר ש' דיין:

אני מקווה, היות שזה חוק כל כך טוב. אבל על-פי התקנון אני חייב לקרוא את השמות: חבר הכנסת גדליה גל, חבר הכנסת אברהם פורז, חבר הכנסת חגי מירום, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת חיים אורון, חבר הכנסת יאיר צבן, חבר הכנסת אברהם שוחט, חבר הכנסת שבח וייס, חבר הכנסת עמיר פרץ, חבר הכנסת אלי דיין, חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי — — —

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

מוותר.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. חברת הכנסת נאוה ארד, חבר הכנסת מיכה גולדמן, חבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת דוד ליבאי, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, חבר הכנסת אברהם בורג, חבר הכנסת צירלי ביטון: חברת הכנסת עדנה סולודר, מוותרת הפעם?

עדנה סולודר (העבודה):

לא, למה צריך לוותר?

היו"ר ש' דיין:

זה חוק שכולו טוב.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אומנם החוק הוא חוק שכולו טוב, אבל אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שרק לפני כמה חודשים השתוללה מחלת הכלכלה, היו עשרות מקרים של כלבת בחלקים רבים של הארץ. נדמה לי, שחלק מהתיקונים האלה נחקקו אחריה, כתוצאה ממנה. אני מברכת על התיקונים

היו"ר ש' דיין:

כעת אנחנו ניגשים להצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ב — 1992, המובאת לקריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק סגן שר החינוך והתרבות. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בחוק רשות השידור הקיים לא נקבעה הוראה מפורשת לגבי שידורי פרסומת תמורת תשלום ברדיו, אף שהם החלו עוד בשנת 1961, שעה ש"קול ישראל" פעל במסגרת משרד ראש הממשלה. עם זאת, שידורים אלה הותרו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, וזאת מכוח הסכם שנחתם בין הממשלה לבין החברה שהפעילה את הפרסומת עד כה, חברת שירותי פרסומת בשידור — שפ"ב.

לאחרונה החליטה רשות השידור להפסיק את הזכיין

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. רבותי חברי הכנסת, אני מבקש קצת הבנה היום. אנחנו עייפים מאוד, גם העובדים עייפים. צריכים קצת להירגע מהיום הסוער שהיה לנו.

עדנה סולודר (העבודה):

לא צריך היה להביא את החוקים.

היו"ר ש' דיין:

עם כל הכבוד, אם יש הסכמה ואין בעיה — אין צורך להרבות בדברים, אלא לומר בקיצור, כפי שעשית קודם לכן: עשית זאת יפה מאוד.

עדנה סולודר (העבודה):

אתה מזמין אותנו לצאת מהכנסת?

היו"ר ש' דיין:

רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון — איננו. חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

אני מוותרת.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת יאיר צבן, חבר הכנסת משה שחל. חבר הכנסת דוד צוקר, חבר הכנסת צירלי ביטון. חבר הכנסת

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה — 7

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור

(תיקון מס' 8), התשנ"ב — 1992, לוועדת

החניון והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

שבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק

תועבר להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת החניון והתרבות של הכנסת.

י. הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992*

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' דיין:

השידורים הממלכתיים בישראל חייבים להימשך. הממשלה והכנסת גם יחד נדרשות להבטיח זאת לאזרחים, משלמי האגרה, וכל מי שמנסה להשתמש בהצעת חוק זו ככלי-ניגוח פוליטי מעניש רק את האזרחים.

חברי הכנסת, אנחנו נגישים עתה להצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992. יציג את החוק סגן שר החניון והתרבות.

סגן שר החניון והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני-היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה החליטה לבקש מהכנסת מחדש את תמיכתה בהצעת החוק האמורה. ההצעה כבר הובאה למליאה ונדחתה בהצבעה. לכן אישרה אותה מחדש הממשלה, וכל זה כדי להבטיח את המשך השידורים ברדיו ובטלוויזיה.

מאחר שאין כיום ועד מנהל לרשות השידור, לא קיימת בחוק סמכות חוקית להכנת התקציב ולהטלת אגרה לשנת 1992.

כדי למנוע תקלות בשידורי הרדיו והטלוויזיה, פעלה הממשלה בשני מישורים: שר החניון פנה לשר האוצר וסוכם ביניהם על פנייה לוועדת הכספים לאשר לרשות מימון ביניים. שיוחזר לאוצר לאחר שיאושר תקציב הרשות. בד בבד החליט שר החניון לבקש שוב את תמיכת הכנסת בהצעת חוק זו — שכין יוזמיה הראשונים היו חברי ועדת החניון והתרבות של הכנסת — שבאה להסמך, כהוראת שעה, את ועדת הכספים של הרשות, במקום הוועד המנהל, לקבוע את תקציב הרשות ואת האגרה ולהביאם לאישור הממשלה וועדת הכספים.

אני קורא לחברי הכנסת להימנע מלערב פוליטיקה בשידורים המיועדים לכלל ישראל. מדובר פה ביוזמת חקיקה שבאה להבטיח למיליוני מאזינים וצופים את המשך השידורים.

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 2117).

עדנה סולודר (העבודה):
אני לא מוותרת.

היור'ר ש' דיין:

לא מוותרת. חבר הכנסת אליקים העצני, בבקשה.

אליקים העצני (התחיה):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, ביישיבת בית־הדין הגבוה לצדק לפני כמה ימים הודיע בא־כוח היועץ המשפטי, תחת שוט הבג"ץ, ורק תחת שוט הבג"ץ, שער 15 בחודש יביא שר החינוך והתרבות לממשלה רשימה של חברים חדשים במליאה ובוועד המנהל. נשיא ההרכב, כבוד השופט ברק, לא הסתפק בזה. אחרי הניסיון הנורא של התנהגות השר, ודרש שבתוך עשרה ימים יודיעו לו מתי תדון בכך הממשלה.

איני מבין, אם אכן כנים הדברים ואם זאת הכוונה. אנחנו שומעים שוועדת הכספים כן הקציבה מימון־כתיים, כדי שלא תתקיים התחזית הקשה הזאת, כפי שאמרו, שכו' במרס לא יהיו עוד משכורות ויאפילו את המסך.

ובכן, יש מסך ויש מימון־כתיים. למה אתם באים היום עוד הפעם, ואינכם עושים את מה שאתם מבטיחים, בפעם האין־ספור, ואינכם גומרים את ההליכים? יש לכם מימון־כתיים עד לגמר ההליכים ויש לכם ועד מנהל.

אם הממשלה מאשרת כ־15 בחודש, זה עניין של שבוע נוסף, למה אתם צריכים להביא היום את החוק הזה? אלא אם כן אתם מתכוונים — עדיין לא ברור אם זה יהיה אדון x או אדון y שמתחרים בתוך המפר"ל על המשרה הזאת, ובגלל זה צריך עם ישראל לסבול.

על כן, מן הראוי שהכנסת לא תיענה לכם ותאלץ אתכם לעשות, בסך הכול, את מה שאתם מבטיחים. כבוד סגן השר הבטיח זה עתה, לכן, עצם הגשת הצעת החוק הזאת חשודה, ואומרת דורשני, ומן הראוי שלא לקבל אותה, על־מנת להכריח את הממשלה לעשות את המוטל עליה. תודה.

היור'ר ש' דיין:

חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב־ראש, חברי הכנסת, ראשית אני מוכרחה להעיר: לא יכול להיות שמעל כימת הכנסת יעיר לנו היושב־ראש הערה — שלא כדאי לדבר כי כולנו עייפים. אם

מביאים את החוקים, וכותנו לדון בהם. אם חושבים שהכנסת עייפה, ובצדק, אל תקבעו סדר־יום כזה.

היור'ר ש' דיין:

היות שהערת הערה והיא נרשמה בפרוטוקול, אני חייב להשיב. לא אמרתי זאת. אני מבקש ממך לבדוק. אמרתי: אם יש הסכמה, הסכמה של כולם, וכולם עייפים, חבל מאוד לדבר. זה מה שאמרתי. בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

לגופו של החוק הזה, אנחנו קיימנו כאן דיון לפני שבועיים, ואני מוכרחה לומר, שאני נדהמת מהחוצפה של הממשלה, אשר מביאה את החוק הזה בפעם השנייה, כאשר בוועדת הכספים אושרו בשבוע שעבר 14 מיליון שקל כמימון־כתיים למשכורות עובדי רשות השידור.

אנחנו לא חייבים לתת פה הכשר לחולשה של הוועד המנהל ולא לאשר לוועדת הכספים לעשות את העבודה של הוועד המנהל.

לכן, אני אצביע נגד החוק גם בפעם השנייה. אין כאן נושא של עירוב פוליטיקה בעניין. אם יש פוליטיקה — היא בעניין הוועד המנהל, שלא מצליחים עד היום להרכיב אותו. תודה.

היור'ר ש' דיין:

תודה רבה. רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה. נא להצביע, הצבעה מס' 9.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה — 6

נגד — 9

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור

(הוראת שעה), התשנ"ב — 1992, לוועדה

לא נתקבלה.

היור'ר ש' דיין:

שישה בעד, תשעה נגד, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק לא נתקבלה.

יא. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מס' 37, התשנ"ב — 1992 — שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

וכן הצעת חוק תכנון משק החלב בישראל, התשנ"ב — 1992: הצעת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 19), התשנ"ב — 1992 — שהחזירה ועדת הכלכלה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היור'ר ש' דיין:

תודה רבה.

היור'ר ש' דיין:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב־ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור, התשנ"ב — 1992: הצעת חוק בתי־דין דתיים (כפיית ציית) (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992: הצעת חוק העונשין (תיקון

יב. הצעה לסדר-היום

איסור שהטיל משרד החינוך על קיום בחירות בבתי-הספר

כזה, או בחירות, או דיון פוליטי, צריך לדאוג לכך שכל העמדות תהיינה מיוצגות, ושהם ייתנו אפשרות להשמיע דעות מימין ומשמאל, דתיים וחילוניים, שלא יהיה אפשר להזמין רק צד אחד שמעניין את ההנהלה או את המורים. הייתי מקבל זאת, כי זו נשמתה של הדמוקרטיה, שיש דעות והשקפות שונות. אבל לאסור את זה באופן טוטלי, פירושו ליצור "ראש קטן" בעניינים הפוליטיים. הייתכן שיגידו להם: אחרי הבחירות, אחרי כל המאבקים? סגן השר גולדשטיין יענה בשם הממשלה, גם הוא איש פוליטי, גם לו יש דעות, גם הוא היה רוצה להביא בפני נער ותלמידים את העמדות שלו ולשכנע. מדוע למנוע זאת מאתנו? אני רואה בזה טעות גדולה ביותר.

אמש הייתי, למרות החזון, בבית-ספר אחד, והיה שם דיון. אומנם הוא לא היה כל כך מפלגתי — עלתה השאלה, האם יש צורך בחוקה, האם חוקה מוזיקה או לא מוזיקה, דובר על נושא חילונים ודתיים, אבל זה היה ייחוס שנוסב על הבעיות הבעיות, והיה מרגין לראות איך נוצר יישוב במשך שעותיים, הגיב בעירנות, שאל שאלות, התייחס לבעיה, התמודד אתה. אני חושב שאנחנו חייבים לקיים זאת ולפתח פיקוח, שזה יהיה ציבורי, שזה יהיה על רמה ולא בדרך של השמצות, שכולם יהיו מיוצגים. אבל איסור — זו טעות פדגוגית וציבורית ממדרגה ראשונה.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שהוראות דמות ניתנו בשנת 1988. אני יודע גם שהן לא קיימו. ואני מצטער על שחידשו אותן השנה, במקום לקיים דבר אחר, במקום לקיים את הבחירות האלה, במקום לקיים את ההתמודדות הזאת, שמעמיקה את היחס החיובי אל הדמוקרטיה, אל ערכיה ואל אופן פעולתה.

אני פונה לסגן השר לבטל את ההוראה הזאת, ובזמן שנוחר לאפשר את הדבר הזה ולקיים את הדיונים האלה בכל בית-ספר שירצה לעשות זאת, ולא ליצור איזה מוקד שהמנהל או סגן המנהל יתקשרו אליו ויגידו שהתלמידים שואלים ורוצים לדעת, ואז משרד החינוך והתכנות יירדו אותם כיצד להסביר לתלמידים, זה לא רצוני, זה מגוחך, זה גם לא דמוקרטי, וזה מזכיר לי יותר מדי את "האח הגדול", שהוא יודע הכול והוא יגיד לכולם.

אולי אמרתי את הדברים בטון קצת קליל, אבל הבעיה רצינית ביותר. אני חושב שהאיסור הזה הוא פגיעה בדמוקרטיה, הוא פגיעה בחינוך, הוא יצירת "ראש קטן" אצל תלמידיו. ואני קורא לסגן שר החינוך והתכנות, שמתיימר להיות נאור וליברלי, ובצדק ממיימר, שידאג לביטול ההוראה ולקיום ויכוחים פוליטיים עליה. פוליטיקאים בהתמודדות לפני תלמידים, זה גם יחייב אותם להתנהג בצורה נאותה. כי התלמידים מאוד מאוד לא אוהבים את ה"כסאח", שאצלנו הוא כבר מקובל. לכן אני חושב שזה חינוכי וטוב, ואני קורא לסגן השר לעודד את הדברים האלה.

הי"ר ש' דיין:

תודה. סגן שר החינוך והתכנות, בבקשה.

סגן שר החינוך והתכנות פ' גולדשטיין:
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותך, אדוני היושב-ראש, היתה הצעה נוספת של חברי חבר הכנסת חיים רמון, אבל נבצר ממנו להיות פה.

הי"ר ש' דיין:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, מס' 6760, בנושא: איסור שהטיל משרד החינוך על קיום בחירות בבתי-הספר. חבר הכנסת וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני כמה ימים שמעתי ברדיו ידיעה, ולא כל כך האמנתי למשמע אחוזי. לפי ידיעה, יצאה הוראה מאת המנהל הכללי של משרד החינוך והתכנות, האוסרת הופעה של פוליטיקאים בבתי-ספר בתקופה שמ"1 במרס עד אחרי קיום הבחירות לכנסת השלוש-עשרה, כ"3 ביוני. ההוראה אוסרת גם את קיומם של כל הדברים האחרים שקשורים בזה, שהיו שיחת היום בשכונות האחרונות — קיום הבחירות בבתי-ספר בכיתות י"א ו"כ, כמוכן בחירות מדומות, מעין משחק בחירות, אבל בכל זאת בחירות, עם קלפיות, עם תוצאות ועם מאבק פוליטי.

אני חשבתי שאולי יש אי-הבנה ואולי מפרשים את החזון של המנהל הכללי בצורה לא נכונה. ביקשתי את החזון ומצאתי בו, 1. החל מיום כ"ו באדר א' ועד למחרת יום הבחירות לכנסת אין להזמין לבתי-הספר נציגי מפלגות; 2. אין לקיים בבתי-הספר בתקופה זו קלפיות ניסיוניות של תלמידים או של מורים; 3. אין לאפשר בתקופה זו קיום פרסום או תעמולה פוליטית או מפלגתית בבתי-הספר. נוסף על זה נאמר: "צוות היחידה לדמוקרטיה ולדו-קיום במשרדנו עומד לרשות המתכנים ומוכן לייצא להם לגבי פעולות חינוכיות ותוכניות בנושא בחירות", ומופיע גם מספר טלפון וכו'. כלומר "האח הגדול" יספק את האינפורמציה.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני חושב שכאן נעשה מעשה שלא ייעשה. כי התוצאה היא שהנוער שלנו, בייחוד בכיתות העליונות, י"א ו"כ, שבדרך כלל כבר עומד על סף הגיוס, המעורה בחיים הפוליטיים, ששומע בבית את הוויכוחים הפוליטיים של הוריו, רואה את זה בטלוויזיה, קורא את זה בעיתונים, אינו יכול לעסוק בזה בצורה קרובה יותר וללמוד את הנושא.

אדוני היושב-ראש, עם כל הביקורת שאפשר למתוח עלינו, חברי הכנסת, מי כמונו מכיר את המערכת הפוליטית? ומה רע בכך שבבתי-הספר בישראל יופיעו, בצורה מבוקרת, אנשי פוליטיקה, חברי כנסת, או נציגים של מפלגות, או מועמדים לכנסת, ויתווכחו ביניהם וינסו להוכיח את צדקת דרכם ולשכנע את הנוער? הרי כל אחד יודע שאין זה אלא משחק, תרגיל. כי הנוער הזה מתעניין בפוליטיקה, ואני שמח לראות שהוא מתעניין הלכה למעשה ושואל שאלות שהלוואי שבחוגי הכית של מבוגרים שאני הולך אליהם היו שואלים אותי, מבחינת האינטליגנציה, העניין והרענונות שבהתייחסות שלהם. מתקיים דיאלוג, ואני חושב שזה טוב ובריא. הפוליטיקה בישראל, שאנחנו מבכים אותה, אומרים שהיא לא הכי נקייה ולא טהורה, היא חלק מהדמוקרטיה שלנו. כלי פוליטיקה, כלי מערכת פוליטית וכלי חברי כנסת הרי לא נקיים משטר דמוקרטי במדינת ישראל, ובכן, מדוע למנוע מהם, דווקא בזמן הבחירות, את הדבר הזה?

האיסור הטוטלי הזה אינו מובן לי. אדוני היושב-ראש, הייתי מבין אילו יצאה ההוראה האומרת, שכאשר מקיימים ערב

מרצאת את עצמי רוצה לומר משפט אחד ומשתמשת בפנט
הידוע, ואין לי דרך אחרת אלא להציע להוריד את ההצעה.

אני חושבת שהדבר שאמרת כאן הוא בבחינת אכסורד,
משום שהמערכת החינוכית צריכה לחנך את הילדים ואת
הנערים לחיים, והחיים שלנו הם חיים של אכפתיות, ומי
שאכפת לו עוסק גם בפוליטיקה, ופוליטיקה יכולה להיעשות
גם בדרך מכובדת. השאלה היא, האם אנחנו יכולים להצליח
בכתיבהספר לחנך את הנוער שלנו לעסוק בפוליטיקה, ולעסוק
בה ברצינות ובצורה מכובדת, ולא בצורה שלפעמים, לראבונ,
מתרחשת גם כאן בכנסת, כאשר כל דבר אנחנו מתחילים
לראות מנקודת ראות מפלגתית.

לכן אני חושבת, שחשוב מאוד שיתקיים באמת, אחרי 30
שנה, דיון כלשהו. אסור שמערכת החינוך, שמחנכת את הנוער
לחיים, תהיה מערכת סטרילית מן החיים עצמם.

הי"ר ש' דיין:

אני רוצה להעיר משהו אף שאסור לי להתערב בדיון,
ובאמת בלי להביע דעה: אני חושב שההוראות של משרד
החינוך הן לגבי תקופה מסוימת ולא לגבי כל ארבע השנים.

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

— — —

הי"ר ש' דיין:

אני אומר בלי שאני מביע דעה, חבר הכנסת וירשובסקי,
זאת אומרת, במשך ארבע שנים אפשר לעשות את זה, רק
בתקופה הזאת של הבחירות בא משרד החינוך והורה כך. אני
אמרתי זאת כדי לפרש נכון וכדי שייכנס לפרוטוקול הנושא
הזה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אני רק מבקש מחברת הכנסת עדנה סולודר, שתיקח
בחזרה את המלה "אכסורד". אין פה אכסורד שנמשך 30 שנה.
הערות של יושב-ראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת, חבר
הכנסת דיין, במקומה, לכן הסכמתי שהנושא יבוא לוועדת
החינוך והתרבות לדיון. להגיד שהנושא קיים 30 שנה והוא
אכסורד — — —

עדנה סולודר (העבודה):

יכול להיות שלא הבנתי.

הי"ר ש' דיין:

אנחנו ניגשים להצבעה. רבותי, מי בעד ומי נגד? זו
הצבעה מס' 10.

עדנה סולודר (העבודה):

אני אצביע בעד.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר

את הנושא לוועדה

7 —

נגד

— אין

נמנעים

— אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך

והתרבות נתקבלה.

הי"ר ש' דיין:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. וככן, הצעתו של
חבר הכנסת וירשובסקי תועבר לוועדת החינוך והתרבות של
הכנסת.

הי"ר ש' דיין:

אתה רוצה להשיב עליה, הגם שהוא לא דיבר ואינך יודע
מה הוא רצה לומר?

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

כן, אף שהוא לא דיבר.

עדנה סולודר (העבודה):

אני מוכנה לדבר במקומו בנושא זה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

חבר הכנסת חיים רמון הביא לידיעתי את הנושא, ואני
הקשבתי לו הי-קשב. ומה שאציע לגבי הצעתו של חבר הכנסת
וירשובסקי אני מבקש שיהיה גם לגבי הצעתו של חבר הכנסת
חיים רמון.

הי"ר ש' דיין:

מקובל.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, משרד החינוך והתרבות
חזר ופרסם את ההנחיות הקבועות במערכת הבחירות זה 30
שנה, ככתבן וכלשונו, ואין בהן חידוש או שינוי כלשהו. אין פה
עניין של נאורות או אי-נאורות. חבר הכנסת וירשובסקי, אם
אקבל או לא אקבל את הצעתך, מדובר על הנחיות קבועות
במערכת הבחירות זה 30 שנה.

התשתית החוקית והוראות התקשי"ר מחייבות איסור
שימוש בנכסי מדינה לצרכים פוליטיים וכן סיוג פעילות
מפלגתית של עובדי מדינה.

מערכת החינוך מבקשת למנוע פוליטיזציה של מוסדות
החינוך והפיכת בחי-הספר לזירת מאבקים בין-מפלגתיים.
כנהוג בצה"ל ובמשרדי הממשלה, כך מערכת החינוך אינה
יכולה להיות מעורבת בתעמולה מפלגתית ובמחלוקות
פוליטיות. הנחיות המשרד באות למנוע פיצול חדר המורים
וחברת התלמידים על רקע דעות פוליטיות ומאבקים
מפלגתיים. עם זאת, מעוררות ההנחיות את המורים לטפח
בתלמידים את החינוך לדמוקרטיה, לקיים דיונים חינוכיים על
נושא הבחירות, לעודד סובלנות ועצמאות של שיקול דעת,
לדעת להבחין בין הסברה, תעמולה ודמגוגיה, לטפח את
תרבות הדיון וכן ללמד את העולים החדשים להתערות בתרבות
הפוליטית במדינת ישראל וכיוצא באלה.

אין לי התנגדות שהנושא יובא לדיון בוועדת החינוך
והתרבות של הכנסת. תודה רבה.

הי"ר ש' דיין:

תודה. חבר הכנסת וירשובסקי, אתה מסכים שהנושא
יעבר לוועדה?

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):
כן.

הי"ר ש' דיין:

חברת הכנסת עדנה סולודר, יש לך הצעה אחרת?

עדנה סולודר (העבודה):

כן.

הי"ר ש' דיין:

בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני מצטערת אם אני מעמיסה על
המליאה עוד דקה, אבל דווקא משום דבריו של סגן השר אני

ג. הצעת חוק הזנת ילדים במוסדות חינוך, התשנ"ב—1992*

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

חברי הכנסת, הערך החזונית הרב מאוד שיש לארוחה כזאת לילדים בגיל רך ובגיל הנערו המוקדם כמעט שאין להגשים בו. כימים אלה, חברי הכנסת, כאשר יש מאות אלפי מובטלים בארץ, כאשר מאות אלפי ילדים חיים מתחת לקו העוני, יש חשיבות יתר לארוחה הזאת. אני רוצה להזכיר, ברשותכם, דברים קשים שנאמרו עלי ידי ילדים רעבים המגיעים אל בתי-הספר רעבים מדי יום. אני ציטטתי לפני כחודשיים עדויות שפורסמו בעיתונים, בעיתון "ידיעות אחרונות", בעיתונים אחרים, עדויות של מורות על ילדים שבאים לבית-הספר רעבים וכן על ילדים שעובדים בערבים וכלילות כדי לממן טיולים ולעיתים גם כדי לממן אוכל. חברי הכנסת, אני זוכר את סיפורו של הילד, ששאלו אותו אם הוא רעב, והוא אמר: אני מרגיש שהבטן שלי מקרקרת כל הזמן. אני מבקש אוכל, ואמא אומרת לי שאין.

ועוד ערך חשוב מאוד, אדוני היושב-ראש, בארוחה היומית החמה הזאת בבית-הספר — החשיבות העצומה שבשוויון בין כל הילדים, שלא יהיה כאן עוד מצב שילדים שבאים ממשפחות שיש להן אפשרות ויש להן יכולת אוכלים, וילדים אחרים שאין להם מביטים עליהם. קשה מאוד לתאר את ההרגשה הנוראה של הילד שאין לו, שמסתכל על ילד שאוכל ואיננו יכול להושיט את ידו אל התיק שלו ולהוציא את שקית האוכל ולאכול. זה גרוע אפילו מהרעב עצמו, חבר הכנסת ד"ר, קשה גם מן הבטן המקרקרת.

חברי הכנסת, אני שמח מאוד שעל הצעת החוק הזאת חתמו חברי כנסת מכל סיעות הבית. בדקתי ומצאתי שתומכים חברים מכל הסיעות בלי יוצאת מן הכלל, וזה מוכיח שמעבר לכל היריבויות והמחלוקות שיש בינינו, יש נושאים שאין לגביהם מחלוקת. רעב אצל ילדים — כל אדם וכל חבר כנסת, מכל סיעה ורעיון, כולם דואגים לילדים בישראל שלא יקופחו ולא ירעבו.

מכיוון שמדובר גם בנינו הנוגע לבתי-הספר ולחינוך, ושר החינוך הוא הממונה על הנושא הזה, אבקש להוסיף כמה דברים על נושא החינוך. כאותם ימים שבהם היה בבתי-הספר מפעל ההזנה — ואני זוכר זאת גם על עצמי ממש — היינו לומדים גם תזונה, ובמסגרת לימודי התזונה שהיו בבתי-הספר לימדו אותנו, התלמידים, איך להרכיב ארוחות מזונות, לימדו על אבות המזון, לימדו את התלמידים להכין, לבשל ולאפות ולעזור כעבודות כאלה בבית ולהעריך את המשמעות של המזון. מפעל ההזנה הזה, חברי הכנסת, היה גם מפעל חינוכי גדול, וגם מבחינה זאת חבל שהוא בוטל, וחשוב מאוד לחדש אותו היום.

חברי הכנסת, ההצעה שלנו היא פשוטה מאוד, ואני משוכנע שאין כל קושי גם לבצע אותה לא מבחינת תקציב ואף לא מבחינת טכנית. יש מי שחושש שיהיה צורך בתקציבים גדולים כדי ליישם את ההצעה, יש מי שטוען שאולי התשלום עבור הארוחה יכביד על ההורים. גם לזה אין כל יסוד, חברי הכנסת. לחששות הללו — אין חזון — אין שום יסוד. התייעצתי עם אנשים רבים, בהם כאלה העוסקים באופן מקצועי בנושא המזון, לגבי עלות של מפעל כזה, ואני טוען כי התשלום שאני מציע בהצעתנו זאת, 50 שקל לחודש לילד, יכול

היו"ר ש' דיין:

אנחנו ניגשים כעת להצעת חוק הזנת ילדים במוסדות חינוך, התשנ"ב—1992, של קבוצת חברי הכנסת, שמספרה תתת"ל. ינמק חבר הכנסת צירלי ביטון. בבקשה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא היום לאישור הכנסת הצעת חוק שיש לה תמיכה של הרוב המוחלט של חברי הבית. אני גאה על כך ש-67 חברי כנסת הואילו לתמוך בהצעת החוק הזאת ולצדף את חתימתם. על כן אין לי ספק בכך שהחוק הזה הוא חשוב מאוד, הוא טוב מאוד והוא גם חסר לנו מאוד.

אינני משלה את עצמי בנוגע לסיכויים שהחוק הזה יתקבל באופן סופי. כיוון שהכנסת יוצאת לפגרה עד הבחירות, ואחרי כן לא ידוע מה יעלה בגורלו של החוק, אפילו אם יעבור בקריאה זו —

אלי דיין (העבודה):

נסיים את זה מהר.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— ואף-על-פי-כן, יש חשיבות רבה לכך שההצעה הזו תעלה היום על שולחן הכנסת וגם תאושר ברוב גדול.

אלי, אתה יודע כמה דברים תלויים — כיושב-ראש ועדת החינוך.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו נתבע מוועדת החינוך.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדרכה, בבקשה, אני אשמח.

אלי דיין (העבודה):

לוקח שעה אחת לסיים את זה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני אשמח להצטרף לתביעה הזאת.

אני מקווה גם שהיא תאושר ברוב גדול, ויש לכך חשיבות ציבורית. אדוני היושב-ראש, גם חינוכית, ויש לכך גם משמעות מעשית, שהרי אפילו לא תספיק הכנסת הנוכחית לסיים את הליכי החקיקה לגבי ההצעה הזאת, קיימת אפשרות שתחול עליה רציפות הדיון והיא תושלם בכנסת הבאה. אני סבור שבכל מקרה לא תוכל הכנסת הבאה להתעלם מהצעת חוק שעברה ברוב גדול, שנחמכה עלי ידי רוב מוחלט של חברי הכנסת.

חברי הכנסת, כאשר אני הלכתי לבית-הספר היסודי במוסררה, אני זוכר היטב כי רבים מאוד הילדים, ואני בתוכם, אשר מפעל ההזנה שהיה קיים אז ממש הציל אותם. אני זוכר כיצד היינו זקוקים לארוחה החמה הזאת בצהריים יום יום, כל ילדי בית-הספר. אני זוכר את השמחה והרווחה שהארוחה הזאת השפיעה עלינו. אני רוצה לומר לכם, שהיו הרבה מאוד ילדים שהארוחה הזאת היתה הארוחה החמה היחידה שהם אכלו באותו יום.

הזה ואחר ההצבעה נלך איש איש לביתו, ובשעה מוקדמת יחסית, כי אנו עייפים ויגעיים, אבל יראי אלוקים — אני רוצה להשתתף כאחד מחברי הבית באל הגדול שנפל היום על עם ישראל עם מותו של מנחם בגין.

חיים אורון (מרץ — ישראל הדמוקרטית):

— — —

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

יש פסוק, חבר הכנסת אורון, האומר: ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים, אני עשיתי פרפרזה על הנושא הזה, אבל אתה עסוק בענייני קיבוצים ואני עוסק בענייני אלוקים. עזוב.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

— — —

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

זה בסדר, ברוח טובה ובחוש הומור.

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אתה סגן שר לענייני אלוקים?

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

לא.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להביע את תנחומי האישיים למשפחת בגין על מותו של האדם, ראש הממשלה לשעבר, אחד האנשים שהיו, הייתי אומר, מופת ואור בכל מה שעשו בדרכם הפוליטית. הוא היה לוחם גדול, איש שלום גדול, ומי שהיה בהלוויה היום ראה עד כמה אהב אותו עם ישראל על כל שדרותיו, על כל חלקיו, על כל מגזריו, בלי הבדל דת, מין, גזע, מפלגה ועדה. אני מצטרף לדברים שנאמרו היום הזה מעל הדוכן הזה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התרגשתי מאוד למשמע דבריו של חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אני חייב לומר לך, חבר הכנסת ביטון, שהצעת חוק הזנת ילדים במוסדות חינוך היא הצעה טובה מאוד, שהרי גם אני חתום עליה. לא יכולה להיות הצעה שאני אחתום עליה ואיננה הצעה טובה.

משרד החינוך והתכנון אינו מתנגד לביצוע חוק זה. אבל יש בעיה מסוימת, ואני מבקש שתקשיב עד הסוף.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

עזוב את הבעיה, בוא נצביע.

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

חבר הכנסת ביטון, לא כל תאוותו בידו. סכלנות.

התקציב הדרוש לביצוע החוק נאמד בעשרות רבות של מיליוני שקלים וכן השקעות פיתוח להקמת מטבחים וחדרי אוכל במוסדות החינוך. לפיכך, אוכל לתמוך בהצעת החוק הזאת רק אם יעניק האוצר למערכת החינוך תוספת תקציב כנדרש, שלא על חשבון התקציב הקיים של המערכת.

הואיל ומשרד האוצר עדיין לא נתן תשובה חיובית, הרי הייתי צריך לבוא ולומר, שצריך לדחות את הצעתך. אבל אני חושב שצריך לעשות משהו אחר. אני חושב שצריך להעביר את הצעתך לדיון בוועדת החינוך והתכנון של הכנסת, בקריאה טרומית, ולתת סיפק בידך ללכת לפקיד האוצר, לסגן שר האוצר, לשר האוצר, על מנת לשכנע אותם בחשיבות הצעת חוק זו.

אני רואה את האווירה בבית — אם הייתי מציע הצעה אחרת ודאי הייתי נשאר כמינוט מבוטל. אני מבין שהטוב

למעשה לכסות לפחות 80% מהעלות ואפילו את כל העלות כמעט. אני טוען, כי התשלום שאני מציע בהצעתנו זאת, 50 שקל לחדש לילד, יכול למעשה לכסות לפחות 80% מן העלות ואפילו את כולה. זו הערכה והיריה מאוד, ייתכן גם שכל העלות תכוסה עליידי תשלום זה.

לגבי אותם תלמידים חסרי יכולת שלא יוכלו לעמוד גם בתשלום כזה, אלה מקרים מעטים וקיצוניים והממשלה תוכל בנקל, אדוני סגן שר החינוך, לעמוד בסבסוד של אותם תלמידים מעטים.

לגבי החשש שמא יכביד התשלום על ההורים, הרי זהו חשש בלתי מציאותי לחלוטין. הרי העלות של ארוחות לילדים במשך חודש ימים, לאותם הורים, גבוהה הרבה יותר, ואילו אותם הורים שהם ממש בקו העוני ואינם יכולים לשאת גם בתשלום כזה, לפי הצעת החוק הזאת יוכלו לקבל פטור.

חברי הכנסת, לגבי הבעיה הטכנית, או האפשרות שיש בתי-ספר שאין בהם מטבח או חדר אוכל, אני רוצה להבהיר: הלוא אין מדובר במסעדה, ואין צורך בהכנות מיוחדות כדי לעמוד בנדרש לפי הצעת החוק הזאת. בכל בית-ספר בישראל יש אולם התעמלות או אולם הרצאות גדול היכול לשמש כחדר אוכל ללא השקעה ממשית. דרושות מעט מאוד הכנות ותוספות כדי להכשיר חדר אוכל ומטבח שיספקו את הדרישות. בוודאי יספיקו אותם שלושה חודשים הניתנים לכל אותם בתי-ספר שיש צורך להכשיר בהם מטבח או חדר אוכל, מה גם שבמוסדות חינוך רבים, שעדיין קיימים באותם מבנים שבהם היו לפני כ-20 שנה, עדיין יש אותם חדרי אוכל ומתקנים הדרושים למפעל הזנה כזה.

הרשו לי לסיים במלים מספר. אינני יכול שלא להתייחס לאירוע הכבד והרציני שהתקיים היום בירושלים — האבל הכבד וההלוויה ההמונית שנערכה למנוחי הגדול שהלך לעולמו, מנחם בגין, שמעתי הקלטות של נאומים רבים של בגין — את חלקם הגדול זכיתי לשמוע בעצמי בבית הזה — שנישאו מעל הדוכן הזה. מתוך כל אותם נאומים, אני בוחר לצטט כאן דברים נפלאים שאמר בגין על ילדי ישראל, שמתקשרים גם לנושא שלנו, ואני מקווה שאני מצטט נכון. מוזכרון: ילדי ישראל, ככל הילדים — כך הוא אמר, אם אתם זוכרים — בבוסטון, בלונדון ובפקין, ילכו לבית-הספר בבוקר בשמחה ויחזרו לבתיהם ברינה, כשהם בטוחים מכל פגע.

אני מקווה מאוד שבעזרת החוק הזה ומפעל ההזנה, ילדי ישראל יוכלו ללכת לבית-הספר בבוקר בשמחה וגם יוכלו לחזור לבתיהם ברינה. והרשו לי לומר, שגם הוריהם של הילדים הללו יהיו קצת יותר שמחים.

אני קורא לחברי הבית וליושב-ראש ועדת החינוך ולסגן שר החינוך, לעשות כל מאמץ כדי שהצעת החוק הזאת תעבור את כל הקריאות ותגיע לאישור סופי עוד לפני ציאת הכנסת לפגרה.

יושב-ראש ועדת החינוך, שגם הוא תמך בהצעה זו וחתם עליה, הוא בוודאי יעשה את כל הדרוש כדי לזרז את הדיון בה בוועדה שבראשותו. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. סגן שר החינוך, בבקשה.

סגן שר החינוך והתכנון פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הואיל ואני אחרון הדוברים היום ומילאתי את מכסתי — אני מבין שאחרי הדיון

תנחומים למשפחת בנין, גם אני, כיושב־ראש הישיבה הזאת כיום הזה, שולח את תנחומי למשפחת בנין וגם לבית הזה, לחברי הבית הזה, על האכזה הגדולה של האיש הגדול הזה, מנחם בנין, ויכרונו לכרכה.

רבתי, אנחנו ניגשים להצבעה, מס' 11. נא להצביע. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדה?

מרדכי וירשובסקי (מרץ — ישראל הדמוקרטית):
אני מבקש לצרף את קולי.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 10

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הזנת ילדים

במוסדות חינוך, התשנ"ב — 1992, לדיון

מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

10 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק הזנת ילדים במוסדות חינוך, התשנ"ב — 1992, תועבר לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

תודה רבה, רבתי. הישיבה הבאה — אם ירצה השם, מחר, יום שלישי, ה' באדר ב' התשנ"ב, 10 במרס 1992, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:10.

כיותר יהיה, אדוני היושב־ראש, אם הצעת החוק תתקבל בקריאה טרומית ותועבר לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה. רבתי, אנחנו ניגשים להצבעה. חבר הכנסת ביטון, אתה מבקש לומר משהו? בבקשה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

קודם כול, אני רוצה להודות לסגן שר החינוך על דבריו החמים.

היו"ר ש' דיין:

מגיע לו.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אבל, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אני אמרתי שהצעת החוק עצמה תמומן על־ידי ההורים. אדוני סגן השר, כדאי שתזכור דבר נוסף. בדברי ההסבר להצעת החוק, שם מדובר על חקנות, יש תקופה של שלושה חודשים שניתנת כארכה לשר החינוך על מנת להכשיר אותם מטבחים.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

הבעיה היא לא שר החינוך.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני מדבר על נושא המימון. כמו שאמרתי, 80% או אפילו יותר ימומנו על־ידי ההורים. היתרה, שהיא אולי אגורות שתוקות מתוך התקציב הגדול של מדינת ישראל, נצטרך למצוא לה מקור. תודה.

היו"ר ש' דיין:

רבתי, היות שאנחנו בסוף היום ורכים מהדוברים שלחו